

מהדורת 'קדן טללי מכה

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ קרח ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והמכוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זע"א

יד | דרך אדם טוב
לבשר בשורות טובות
מילתא חדת'א

יב | לא חמור אחד מהם נשאתי
נציץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

זא | 'שהזיווג יעלה יפה'
רמז לשם ה' לעתיד לבוא
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

שם משמאל | 'כאלו כל מלאכתך עשויה' אפלו במלי דשמיא ד
ויאמר משה | מעלת השמחה ה
תולדות אדם | בתחלת דרכו של האדם בעבודת הבורא אל לו לחפץ במדרגות רמות ה
אמות ליעקב | אסור להיות מדאי חכם ה
אמרי אמת | צריך להאמין כי כפי שהשם יתברך נוהג עמו כך צריך להיות ה מאור ושמח ה
תולדות אהרן | בהירות המחין בעת התפלה היא רק כאשר האדם עושה הכנה נאותה ה
ארחות חיים | חטא העגל גרם לקרח לחלק על כהנתו של אהרן ו
ויאמר שאול | גדלת משה רבנו מבח ישראל ו
סיעתא דשמיא | התעוררות חטא העגל מבח מחלקתו של קרח ו
עוללת הבציר | ענש עון המחלקות בבקר בעת שליטת מדת הדין ו
דמשק אליעזר | השפעת התלמיד חכם על הדברים בו ו
אהבת חיים | גדלת אהרן הפכה נכרת מבח שתיקתו ז
מנחת יוסף | העניי האנשים ההם תנקה - בני קרח ז
מחשבת מרדכי | הוכחת בחירת אהרן הפכה לכהנה גדולה על ידי ירידת האש בשמיני למלואים ז
באר בשדה | הנה ראוי למשה לטל מכל אחד מישראל ארבעים וחמש חמורים יתדות החצר | הצד השונה בין מחלקת קרח למעשה עמלק ז
זקן אהרן | פריחת המטה בשמו של אהרן ובשם שבט לוי ח
מחשבים כסף | כבוד תלמידי חכמים ככבוד המקום ח
כתנות אור | רמיזת משה רבנו לעדת קרח שענשם על בזוי תלמיד חכם .. ח
קרית ארבע - שערי רחמים | המבנה תלמיד חכם לוקה בגופו ובקמונו . ח
כתב סופר | סכרת רבי שמעון העמסוני שאין צריך פסוק לרבות יראת תלמיד חכם ט

נעם אליעזר | 'פרשה זו יפה נדרשת' רמז לכני שם ה' לעתיד לבא א
שפתי צדיקים | בלועי דקרח - אותיות המלוי של קרח רמז לשם הוי"ה . א
לב שמחה | דקדוק בעל האור החיים א
עבודת יצחק | רק על ידי ענה ופלות מתוך נקדת אמת מגיעים לאמונה בהשגחה פרטית ב
לקוטי הלכות | קרח הפריד בין צדיק ללמדן, וטעו שכל למדן שונה למשה, ולא הבין שאף שהוא למדן ויודע הרבה מכל מקום משה צדיק ונקי יותר ממנו .. ב
מחשף הלבן | ענותנותו של משה רבנו עליו השלום במעשה קרח ב
קדשת לוי | ביד ה' לעשות שגם הגוף יתאנה לעבודתו ג
זכרון שמואל | רמז לאלהי הנביא ג
רזא דשבת | 'האם תמנו לגוע' - האם השלמנו את המטל עלינו לתקון בעולם הזה ג
לקוטי שיחות | הלימוד מהפסוק לענין שליחות ג
אורח לחיים | חיות המלאך הנכרא מן המצנה כפי ההתלהבות בעת עשייתה ד אור החיים | התאמצות לאהבת הבורא על אף הגשמיית - חשוכה יותר משבח הנשמות בעולם העליון ד
זכרון זאת | עצה לאהבת ה' מהרבי רבי וזשא זיע"א ד
באר משה | כשייתחזק לשמר הקדשה המופיעה ממורם ביום זה יהיה לו סיוע תמידי ד
דברי אמת | הטעם לחבלי משיח המרבים ד
לקוטי הלכות | בעלי מחלקת הם מניוצי דתן ואבירם ד
בית יעקב | התרחקות ממחלקת ומקנאה סגלה להנצל מצער גדול בנים .. ד
דברי בינה | כל מחלקת שרשה בחסר אמונה ד
דגל מחנה אפרים | מצוה אחת גוררת דבקות נוספת ד
דברי שמואל | מקימה בבקר אפשר לדעת האין היה לבו עם השם יתברך בשקבו ד
בית יעקב | על ידי אמונה בהשגחה פרטית יוכל להסיר מלבו קנאה ד

בס"ד

קו 'מחבורים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחבורים
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת קורח

שמות הקדושים

נעם אליעזר

רבי אליעזר זוסיא מסקולען זיע"א

פרשה זו יפה נדרשת רמז לכנוי שם ה' לעתיד לבא

בפרוש רש"י ו"ל: ויקח קרח (טו א):

פרשה זו יפה נדרשת במדרש

רבי תנחומא.

יש לפרש בדרך רמז לשון צדיק רש"י ו"ל, על פי המובא בספרים הקדושים

בשם כתבי האר"י ו"ל (ראה פע"ח שער הנהגת

הלימוד פ"א) רמז בפסוק צדיק פתמ' רפ"ח

(תהלים צב יג) סופי תבות קרח, כי לבסוף

הימים בקץ הגאולה יתקן פגם קרח וישמש

בכהנה.

ואיתא בספרים הקדושים, שקרח עינו

הטעתו, שהיה סובר שפכר הגיע

זמן התקון דלעתיד שאז יקבל תקונו וישמש

בכהנה.

שהזווג יעלה יפה' - רמז לשם ה' לעתיד לבוא

והנה שמעתי מאבי אדוני מורי רבי הרב זצ"ל, ומהאדמו"ר הרב הקדוש רבי

משה יהודה לייב מפאשקאן זצוק"ל, ומובא

כן בספרים בשם הגאון הקדוש מראפשיץ

זצוק"ל, במה שרגילים ישראל קדושים

לברך שהזווג יעלה יפה'.

דהכונה הפנימית, על הזווג העליון של

ב' השמות הקדושים הוי"ה

אדני שעולה למספר צ"א, ולעתיד לבא

כאשר יעלה שם המיוחד בסוד יהי"ה,

כנרמז בקרא ביום ההוא 'יהי' ה' אחד

ושמו אחד (זכריה יד ט), יעלה זווג ב' השמות

הקדושים למספר צ"ה כמספר יפה'.

הרמז במתק לשון רש"י

ועל זה רמז רש"י ו"ל במתק לשונו

פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי

תנחומא, רצה לומר שפרשה זו שקרח שיך

לכהנה נדרשת על זמן העתיד לבא, כאשר

יחוד ה' המיוחד יהיה נדרש בסוד יפה',

במדרש רבי תנחומא – כאשר ידרש הקדוש

ברוך הוא תנחומי בני ישראל וינחמם

ברבוי יתרה בגאלתנו ופדות נפשנו שתהיה

במהרה בימינו אמן:

שפתי צדיקים

בשם רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

בלועי דקרח - אותיות המלוי של קרח

רמז לשם הוי"ה

תא ואחוי לך בלועי דקרח (בכא בתרא עד.).

שמעתי מפה קדוש שאר בשרי ומחתי

הרב המפרסם מורנו הרב נפתלי מראפשיץ

זלה"ה, שרצה להראות לו איך שם הוי"ה

ברוך הוא הוא מהנה את הכל והוא עיקרא

ושרשא דכל עלמין, וברחמיו וחסדיו

הגדולים הוא מקים ומחיה את כל הברואים

מגדול ועד קטן שפוקטנים.

והוא מרמז באותיות האמצעים של קרח,

בשכתוב האותיות במלאה כזה

קו"ף רי"ש חי"ת יהיו האותיות האמצעים

וי"י, שהוא בגימטריא כ"ו בשם הקדוש

הוי"ה ברוך הוא. וזהו שאמר בלועי קרח

– רצה לומר האותיות הנכלעים באמצע

המלוי של תבת קרח:

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

דקדוק בעל האור החיים

וישמע משה ויפל על פניו (טו ד). בגמרא

(סנהדרין קי): מה שמועה שמע

וכו', ובאור החיים דקדק, למה הצריך לומר

'וישמע' אחר שאמר הכתוב 'ויאמרו אלהם'

וכו' (פסוק ג).

תרוצו של בעל הנעם אלימלך

ובנעם אלימלך תרץ על פי הלצה, כי

איתא בגמרא (תענית יד): אסור

לאדם לפל על פניו אלא אם כן יודע

שנענה כיהושע וכו', ומשה רבנו עליו

השלוש היה ענו מאד, והיה שפל בדעתו

מכל אחד, והיה מתירא לפל על פניו,

ואחר ששמע מקרח שאמר שהוא הרב

והנשיא שבישראל ולו ראוי הגדולה, התחיל

לפל על פניו, ולזה נאמר 'וישמע משה'

ויפל וכו', עד כאן דבריו.

מעלת שם ה' שנוסף ליהושע

יש להוסיף על השמועה, לכאור הענין

שאמרו בגמרא 'אלא אם כן נענה

כיהושע', 'כיהושע' דוקא, על פי דאיתא

(שחר טוב צא) מפני מה הראשונים התפללו

ונענו משום שהתפללו בשם, וכתוב 'ויקרא

משה להושע בן נון יהושע' (במדבר יג טו)

שהוסיף לו שם ה' בשמו ואז התפלל י-ה

יושיעך מעצת מרגלים ונענה, זהו שאמרו
'אלא אם כן נענה כיהושע', שיתפלל בשם
ה' אשר בקרבנו.

על ידי ענוה זוכים לשמו יתברך

ואיתא בתרגום יונתן 'יכרי חמא משה

ענותותיה קרא משה להושע בר

נון יהושע', ומה ענין ענוה לקריאת שמו.

רק הפרוש, על פי אמרם ו"ל (מגילה לא)

כל מקום שאתה מוצא גדלתו של

הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענותותו,

הינו שבמקום שיש ענוה שם אפשר למצא

גדלתו של הקדוש ברוך הוא, שעל ידי

הענוה זוכה לשמו יתברך, ההפך מהמתגאה

שאמרו ו"ל (סוטה ה) כל אדם שיש בו

גסות רוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני

והוא יכולין לדור בעולם וכו', לכן כרי

חמא משה ענותותיה המציא לו שמו

יתברך בשמו.

קרח ועדתו טענו שבקרב כל יהודי שורה שם ה'

וטענת קרח ועדתו היתה 'כי כל העדה

כלם קדושים ובתוכם ה' וגו' (טו

א), כפל לשון 'כל העדה', 'כלם', יש לומר

'כלם' (עם הכולל) בגימטריא ב' השמות, זהו

שאמרו 'כי כל העדה כלם', שבכל העדה

שמותיו יתברך, וזהו 'ובתוכם ה', שבתוף

כל יהודי יש שם ה', וכל אחד יכול

להתפלל ולהיות נענה כיהושע.

הרמז בפסוק 'וישמע משה ויפל על פניו'

וזה הרמז 'וישמע משה' שבתוף כל אחד

מישראל שם ה', אם כן יכול להתפלל

כמו כלם ולהיות נענה כיהושע כנ"ל, לכן

'ויפל על פניו' דשרי לפל על פניו כנ"ל.

ובספורנו פרש: 'כל העדה', כל אחד

מהם כלם קדושים מכף רגל

ועד ראש כמו שנאמר 'והייתם קדושים

לאלקים' (במדבר טו מ). ואפשר הענין,

שמאחר שכל העדה כלם, שבתוף כל

אחד שמותיו יתברך ובתוכם ה', לכן כל

אחד פלו קדוש מכף רגל ועד ראש -

שה' בקרבנו.

טענת קרח שמאחר ובתוף כל אחד מישראל שורה שם ה' אינם צריכים לצווי

ואיתא שקרח רצה שיהיה קדשה בלי

צווי כמו שהיה קדש החטא, וזה

'כל העדה כלם קדושים', והגיד כבוד קדשת

תאמרנה ה' מי כמוך וגו', וזה בחינת נעשה ונשמע, עשיה קדם השמיעה בלי צווי (שנת תשמ"א):

קדשים ובתוכם ה', שבתוף כל אחד שמו יתברך והוא קדוש מכף רגל ועד ראש, לכן אינו צריך לצווי, שכל עצמותיו

אבי אדוני מורי ורבי ו"ל שלעתיד לבוא בן יהיה, שיהיה קדשה בלי צווי. ויש לומר, שזהו כי כל העדה כלם

פרשת קורח

האמת שמשך ואהרן קדשתם גבה מאד מאד, והם משקעים עדין בתאות עולם הזה, כמו שאמרו רז"ל (תנחומא קרח ה) על פסוק 'את מחתות החטאים וכו' (להלן יז א) הם חטאו על נפשותם וכו', אבל הם רצו להפריד בחינת למדן מצדיק באלו העקר הוא למדן וכו'. וזהו 'יסקח קרח', ותרגם אונקלוס 'אתפליג קרח', שחלק למדן מצדיק וכו' (הלכות אומנין ה"ד אות לה):

וקחו איש מחתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' (טז יז)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחי צינא זיע"א

ענותותו של משה רבנו עליו השלום במעשה קרח

תשיתמו כתנור אש לעת פניך ה' באפו בכלעם ותאכלם אש (תהלים כא א). זה מדבר על קרח ועדתו על הבלועים ועל השרופים, ובא להגיד ענותותו של משה רבנו עליו השלום, שכל הנקמות שנעשו בקרח ועדתו לא תלה שום דבר בכחו רק תלה הכל במאמרו יתברך.

בתחלה אמר להם שיקחו איש מחתו מאתים וחמשים איש וקרח ואהרן, והאיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש (פסוק ז) והשאר יאבדו, והיה יכול משה רבנו עליו השלום באותה שעה לגזור [על] האש שתצא ותאכלם ובלא הקרבת המחנות, וגם בזה יודו בני ישראל ויכירו וידעו כי האמת עם משה רבנו עליו השלום והרשעים האלה מזידים וחטאים ופושעים. והוא עליו השלום היה מאריך אפו ואומר אולי ישובו, ותולה הדבר בידו יתברך:

וזה בא לרמז כאן, תשיתמו כתנור אש, דהיינו, אף על גב דבאותה שעה היה כח בידו לומר לה' שתצא אש ותאכלם מיד, לא עשית כן, רק היית מעכב הדבר ודחית אותם ואמרת (פסוק ח) 'בקר וידע ה' את אשר לו'.

ודומה זה למי שרצה לשרף אדם שנתחייב שרפה והיה תנור מוכן מסק אש להכה, ולא רצה לשרפו בו מרב רחמנותו, אמר שמא ישוב, וצוה להסיק תנור אחר מחדש שבו ישרף האיש המחייב שרפה, וכלי עלמא ידעו שפגנתו לטובה, שמא

ושפלות עד קצה האחרון. לא כן אפה קרח המתגאה, איך תוכל לבוא להאמונה השלמה באמת.

וזה שאמר לו בקר, רומז למדת אמת, כמאמרם ז"ל חיה אחת יש בך קיע כשהוא יום אמת במצחה וכו'. וזה שאמר לו בקר, שצריך למדת אמת, ליחד אמת ואמונה. ואז וידע ה', תדע שיש בורא אחד. לא כן אם חסר מדת אמת, אין האמונה בשלמות.

ואת הקדוש והקריב אליו, 'קדוש' בגימטריא 'שפל', מי שהוא ענו ושפל אותו יקריב ה'. 'זאת' עשו, 'זאת' בגימטריא ד' פעמים 'אמונה', לשון תקון, שצוה אותם לתקן האמונה השלמה. ובזכות זה יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן כן יהי רצון:

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

קרח הפריד בין צדיק למדון, וטעו שכל למדן שונה למשה, ולא הבין שאף שהוא למדן וידוע הרבה מכל מקום משה צדיק ונקי יותר ממנו

קרח היה חכם ולמדן גדול, ועקר הפגם שלו שרצה להפריד בין למדן וצדיק, כאלו עקר המעלה הוא בחינת למדן לבד, וזהו שאמרו 'כי כל העדה כלם קדושים וכו'', ודרשו רז"ל (במדבר רבה יח א) כלם שמעו בסניי אנכי ה' אלקיך וכו', הינו שאמרו מאחר שכלם שמעו אנכי וכל עשרת הדברות שהם כלל התורה, אם כן אין למשה ואהרן שום מעלה והתנשאות, כמו שכתוב שם 'ומדוע תתנשאו על קהל ה'.

וזה בחינת פגם הנ"ל, שסמכו על הלמוד לבד וכפרו בעקר האמת, כי עקר המעלה וההתנשאות אמת של כל אחד מישראל על חברו הוא רק על ידי מעשים טובים, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה (אבות פ"א מ"ו), וכמו שאמרו רז"ל (ברכות יז). שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט ברבו ובאכיו ובמי שגדול ממנו וכו'.

כי אם היו מאמינים בהאמת שהעקר הוא קיום התורה, לא היו אומרים 'ומדוע תתנשאו וכו'', כי היה ראוי להם להבין

רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' וגו' (טז א)

עבודת יצחק

רבי פנחס מקאנטיווקה זיע"א

רק על ידי ענוה ושפלות מתוך נקדת אמת מגיעים לאמונה בהשגחה פרטית

להבין על דרך העבודה, על פי דברינו הקודמים שיסוד ושרש העבודה הוא האמונה השלמה בה' ובהשגחתו הפרטית - עלינו בני חביבו בני ידידיו בני אברהם יצחק יעקב, על כל פרט ופרט, ואין שום דבר סבה או טבעי, או מקרה לנו בני אברהם יצחק יעקב, אף הכל בהשגחה עליונה נפלאה פלאי פלאים. והאמונה השלמה הזאת יסוד עבודתנו ויסוד תורה הקדושה, ויסוד העולם, באשר הרחבנו הבאור והדבור בזה במקום אחר. ולבוא להאמונה השלמה הזאת, הוא אף על ידי עניות ושפלות, שאז זוכה לבחינת 'ואני אשכון את דכא' (ישעיה נז טו), וה' שומרו לכל יפל חס ושלום לאמונות זרות.

לא כן המתגאה, שאז אין אני והוא יכולין לדור (סוטה ה), ודוחה מעל עצמו השראות השכינה והשגת אלקות, באשר הרחבנו הבאור בזה במקום אחר. ולהאמונה השלמה הזאת צריך נקדת האמת, לבל יטעה האדם את עצמו כי הוא מאמין ולבו רחוק מהאמונה השלמה, אף ישפיל ויבין וירגיש היטב בלבו נקדת האמונה באמת, אמת ואמונה הוא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה (וזהר ח"ג רל). בידוע כל זה במקום אחר.

פגמו של קרח היה בגאווה וחסר אמונה

וזה היה פגמו של קרח, שנתפש בגאות כמאמרם ז"ל (פסחים ק"ט). מתגאה בעשרו היה, ונפל לעמק תחת מהאמונה השלמה.

וזה שאמר למשה רב לכם כי כל העדה כלם קדושים, ודרשו רז"ל (תנחומא קרח ד) כלם שמעו בסניי אנכי וכו', ששען שכל העדה יודעים שיש בורא אחד יחיד ומיוחד, ומדוע תתנשאו.

וישמע משה ויפל על פניו, הראה לו שהאמונה השלמה תלוי בעניות

לְבָארוּ בְכִמְהָ אֶפְנִים (ראה לקח טוב להר"י ענגל כלל א באורכה (והביא ראיות לכל הצדדים):

א, 'כמותו' ממש – בנוגע לעושה המעשה, שגוף השליח הוא כגוף המשלח (יבדוק ממילא מתיחסת עשיית השליח למשלח). ב, 'כמותו' – (ק) בשיכונו לכת העשיה דהשליח או להמעשה, דעשיית השליח היא כמו עשיית המשלח.

ג, 'כמותו' – רק בנוגע לתוצאות המעשה. בלשון אחר: להחפצא בו נעשה העשיה – שגם עשייתו של השליח אינה דהמשלח, אלא שעשיית השליח בהחפצא הרי זו (פועלת אותו הדבר שפועלת) עשיית המשלח.

שלושת הצדדים הנ"ל שייכים גם בשליחות כל אחד מישראל לאביו שבשמים

דין שליחות בפשטות, בין אדם לחברו, נמשך ומשפיל מענין השליחות בין אדם למקום, בין ישראל לאביהם שבשמים: כל אחד ואחד מבני ישראל הרי הוא שלוחו של הקדוש ברוך הוא, שלוחו של אדם – העליון – כמותו, להשלים פונת הבריאה על ידי העבודה בקיום התורה ומצוות. וכמו שיש ג' אפנים בדין שליחות הנ"ל, כן הוא גם בעבודת האדם, שישנם ג' דרגות באופן מסירת ובטול השליח (האדם) אל המשלח (הקדוש ברוך הוא):

יש דרגא בעבודת השם, שהאדם העובד – בהתגשטו הרי הוא מציאות בפני עצמו בכל עניינו, אלא שהוא כופה עצמו לקיים רצונו יתברך – בעשיותיו הוא ממלא שליחותו של הקדוש ברוך הוא. ויש מי שפועל בעצמו בטול פנימי, עד שעשיותיו מתיחסות להמשלח, כלומר, מעשיו ועניניו (בענין השליחות) הרי הם מסורים ונתונים להשם עד שפועולותיו אלו אינן מציאות בפני עצמה ואינן אלא כח המשלח. ולמעלה מזה הוא מי שהוא בטל לגמרי להקדוש ברוך הוא, עד שכל מציאותו (יבדוק ממילא כל עשיותיו) אינה אלא מציאות המשלח.

אמנם כל דרגות אלו הן רק בשיכונו לקיים השליחות, אבל זה שכל אחד מישראל יש ביכולתו לקיים שליחות זו (באיה אפן שהוא), הוא מפני שחל עליו שם 'שליח'; וחלות שם זה יכולה להיות רק על בני ישראל (ולא באמות העולם להבדיל) כי רק בבני ישראל יתכן לומר שהם 'כמותו' דהמשלח ממש; והינו לפי שנשמות ישראל הם 'חלק ה' עמו', חלק אלקה ממעל ממש (תניא ריש פ"ב), ולכן רק להם יש יחס 'בערך מה' לגבי הקדוש ברוך הוא, המשלח, ועד שהם 'כמותו' דהמשלח ממש'.

בעצמו שהוא בגן עדן בין נשמת הצדיקים ומתפלל שם.

ונראה לי פרוש לדבריהם, שעל ידי זה הדמיון מקשר את עצמו בנשמת הצדיקים שבגן עדן, ובפרט בהנשמות שהיה מכיר בעודם בחיים בעולם הזה, ועל ידי זה נתעורר זכותם בעולם הזה ונתבטל כל הדינים.

וזה פרוש וי'עמד' היא תפלה, 'בין המתים ובין החיים' כנ"ל, 'ותעצר' על ידי זכות הצדיקים כל פגעים רעים, וכן יהי רצון שזכות רבותינו הקדושים יגן עלינו עד עולם:

כל הקרב הקרב אל משכן ה' ימות האם תמנו לגוע (י"ז כח)

רזא דשבת

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א

'האם תמנו לגוע' - האם השלמנו את המטל עלינו לתקן בעולם הזה

בשם אביו הקדוש מורנו הרב מאיר זצלה"ה, שאמר לפני הסתלקותו – א' דראש חדש תמוז שנת תרס"ח:

'כל הקרב הקרב אל משכן ה' ימות, כי כל החפץ להתקרב אל השכינה הקדושה מוכן ומזמן למסירות נפש ממש בכל עת, אבל 'האם תמנו לגוע', האם השלמנו אשר מטל עלינו לתקן בעולם הזה.

על דרך שאמר הצדיק הקדוש רבי שמעון מיערסלוב זצלה"ה זיע"א: 'חסדי ה' כי לא תמנו' (איכה ג כב), שעוד לא השלמנו את עצמנו, וממילא נוכל עוד להאריך ימים ושנים:

כו תרימו גם אתם תרומת ה' (י"ח כח)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

הלימוד מהפסוק לענין שליחות

ממה שנאמר גבי חיוב הפרשת תרומה 'כן תרימו גם אתם תרומת ה' למדו חז"ל (גיטין כג): 'גם אתם, מה אתם בני ברית אף שלוחכם (דגם אתם) (בא) לרבות את השליח' בני ברית, שאין שליחות לנכרי.

חקירת הגר"י ענגיל: שלושה צדדים

בענין שלוחו של אדם כמותו

והנה ידועה החקירה בענין השליחות, דשלוחו של אדם כמותו, שיש

ביני ביני שיהיה ראוי התנור לשרף, יחזיר המחב.

וזהו תשיתמו בתנור, דהינו עשיית להם עפכה לשרפתם, דומיא דתנור שרצה להסיק מחדש צריך עפכה להסקתו, כך עשיית להם דחיה עד בקר. 'לעת פניך', דהינו בעת שהכעיסוך פעם גדול, והיה כח בידך באותה שעה לשרפם מיד והאמת עמך, אפלו הכי הארכת אפך ודחית אותם עד הבקר:

אל אלהי הרוחת לכל בשר (טז כב)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מפריסטיטוב זיע"א

ביר ה' לעשות שגם הגוף יתאוו לעבודתו

או יבאר אל אלהי הרוחת לכל בשר. הכלל, נפש אדם עקר התאווה שלו לעבודת ה', רק הגוף הוא שיש לו תאוות הגשמיות. ובאמת הגוף והנשמה שניהם מעשה ה', וכאשר יש כח בנשמה מן ה' על עבודתו יתברך, כן היכלת ביד ה' שיהיה הגוף גם כן עקר תאוותו לעבודת ה', ונמצא יש לנו טענה אל הקדוש ברוך הוא לסלח לנו עוונותינו, כיון שהכח ביד הקדוש ברוך הוא שיתן הכח בהגוף לשעבד אותו לעבודתו יתברך.

והנה הנפש המתאווה לעבודת ה' נקרא 'רוח' כנאמר (שמואל ב' כג ב) 'רוח ה' דבר בי', והגוף נקרא 'בשר'. וזהו 'אל אלהי הרוחת' אפה, המתאווים לעבודתו, כן תהיה 'לכל בשר' זהו הגוף כנ"ל (פרשת פנחס):

ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה (י"ג)

זכרון שמואל

רבי שמואל טמרניהו מאוסטרובצא זיע"א

רמז לאלהי הנביא

ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. כבר אמרתי פרושו, שקאי על אליהו הנביא, והוא בין המתים וחי לעולם, כמו שאיתא בזהר הקדוש שמלביש לבוש בעולם הזה והוא מליץ טוב בכל דור ומכפר על בני ישראל.

רמז לענין התפלה | התקשרות לנשמות הצדיקים שבגן עדן ובפרט אלו שהיה מכירים בעולם הזה

ועוד נראה לפרש, כי 'יעמד' היא תפלה, כמו שאמר חז"ל (ברכות ו), וספרי הקדש כתבו, כשאדם עומד להתפלל ידמה

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

כל מחלקת שרשה בחסר אמונה

המחלקת, על פי הרב הוא, או מתאות ממון, ונופל בו שנאת חנם, וכופר בהשגחה ח"ו, שאם יאמין האדם באמונה שלמה שכל מזונותיו באים לו בהשגחה, אין כאן מקום למחלקת, מה שנדמה לו שחברו לוקח פרנסתו ממנו (פרשת וארא):

מצוה

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א

מצוה אחת גוררת דבקות נוספת

שמעתי מן אא"ז זללה"ה, מצוה גוררת מצוה, 'מצוה' לשון דבקות והתחברות, לשון בצותא תדא, וזהו פרוש 'מצוה' דבקות להשם יתברך פעם אחת 'גוררת מצוה', הינו יותר דבקות (פרשת קרח ד"ה ויש):

קימה

דברי שמואל

רבי שמואל מסלונים זיע"א

מקימה בבקר אפשר לדעת האיר הנה לבו עם השם יתברך בשכבו

בקר וידע ה' את אשר לו, פרוש ממעבדו בבקר אפשר לדעת איר הנה לבו עם הקב"ה בשכבו על יצועו בליילה:

קנאה

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

על די אמונה בהשגחה פרטית יוכל להסיר מלבו קנאה

אם האדם בא לאיזה קנאה על חברו חלילה, יראה להתאמץ בכל כחו להסיר הקנאה מלבו, וידבק עצמו באמונת השי"ת והשגחתו (פרשת קרח):

שבת

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

'כאלו כל מלאכתך עשויה' אפלו במלי דשמיא

כ"ק אבי אדומו"ר זצללה"ה הגיד בשם רבו אדומו"ר הרי"ם זצללה"ה מגור,

וכיוצא בו, היה זוכר לו אהבתו שיש לו, וכן לכל אדם כשזוכר מה שהוא אוהב, בנים שלו או מעותיו ששמש בהם, בזכרם מתעורר בלבו מדת האהבה אשר היא כח - מוציא אותה לפעל, ואחר כך כשזוכר נפלאות הבור"ה ונפלאותיו וחסדיו, בא האהבה הגדולה להבור"ה שיש בו כל האהבות וכל ההנאות (פרשת קרח):

בר מצוה

באר משה

רבי משה אליקים בריעה מסודניץ זיע"א

כשיתחזק לשמר הקדשה המופיעה ממרום ביום זה יהיה לו סיוע תמידי

כשבא ל"ג שנים, שאז נעשה בר מצוה, אזי בא ג"כ להאדם הארת שכינת כבודו ית', אף שיתחזק מאד לשמר הקדשה העליונה שבא לו אז שלא לפגם ח"ו בשום דבר וכו' אזי יהיה לו הקדשה שהוא לסמיכה קמת לעד לעזר ולסיוע לעבודתו ית' באמת (פרשת קורח):

חבלי משיח

דברי אמת

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

הטעם לחבלי משיח המרבים

דהנה ידוע חבלי משיח מפני שתהיה גאלה גדולה ונפלאה תהי' קדם התחבילים (פרשת קרח):

מחלקת

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

בעלי מחלקת הם מניצוצי דתן ואבירים בכל מקום שיש מחלקת יש בהם ניצוצי קרח דתן ואבירים (נזקי שכנים ה"ד):

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

התרסקות ממחלקת ומקנאה סגלה להנצל מצער גדול בנים

ואם יש לאדם צער גדול בנים רח"ל, סגלה לזה לזהר ממחלקת ולהיות רודף שלום ולהיות מן הנעלבים ואינם עולבין ובזה שב ורפא לו:

ומכל זה למדנו הרקאה בפעל בעבודת השם: גם מי שעבודתו עדין בדרגא הפחותה ביותר, שהוא מציאות בפני עצמו ורק שעשיתו היא עבור השם, מכל מקום, מכיון שעצם מציאותו היא 'פמותו דהמשלח ממש', יש ביכולתו - ולכן צריך הוא - להכניס גם בעבודתו זו חיות מעצם נפשו (חלק לג עמ' 113):

מסכת אבות - פרק ד'

רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד (מי"א)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

חיות המלאך הנברא מן המצוה כפי ההתלהבות בעת עשייתה

רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, ופרש הרב עובדיה מברטנורא 'פרקליט' - מלאך מליץ טוב, רצה לומר מלאך נברא מן המצוה שעשה, ולפי גדל התלהבות שיש לו בעת עשיית המצוה בן הוא חיות המלאך הנברא מן המצוה, ואם עושה המצוה בלי פונה ומחשבת הלב אז המלאך הנברא ממעשה המצוה בגוף ולא בנשמה (פרשת אחרי):

• לשונות של אור •

אהבה

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

התאמצות לאהבת הבורא על אף הגשמיות - חשובה יותר משבח הנשמות בעולם העליון

השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעוה"ז, אשר הם תוף הבשר, והוא מונעם מהפיר ה', והם מתעצמים לאהב ה', ולשבחו ולהודות למאמרו, זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל (עהפ"ס ויאמרו א-ל):

זכרון זאת

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

עצה לאהבת ה' מהרבי רבי זושא זיע"א

שמעתי מר"ז שיחיה, כשהיה רוצה להיות לו בלבו אהבת הבור"ה לתפלה

ולא תהיה לו, שבהירת המחין לא באים רק בהקנות גדולות.

העצה איך להגיע להקנה לתפלה וסלוק המחשבות מעניני העולם הזה

ועל ידי מה בא אדם להקנה – פיון שמדמה בעצמו שאין לו פנאי להקנה ולהתפלל באריכות, עצה היעוצה על זה הוא כך, שזאת יודע אדם שלא לעולם יחיה בזה העולם, רק שיבא זמן שילך לעולם שפלו ארץ, ובאותו זמן בודאי לא יאמר אין לי פנאי, ולכך יחשב בלב אולי הוא היום שנגמר מלאכתו בעולם הזה, כמו שאמרו (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד וכו', ומה לי לחשב לילך במרוצה למלאכת העולם הזה ולהתפלל במרוצה בלי שום הקנה, שמה היום נגמר המלאכה ובקרב אין זמן להתפלל באריכות.

וכשיחשב זאת בודאי יעשה הקנה קדם התפלה לידע לפני מי הוא הולך להתפלל, וכשחושב זאת אז בודאי מתפלל בהרמת המחין ובאים לו בהירות ומאירים למח שלו. ולכך תרומה גדולה, שהוא הרמת המחין כמבאר, אינה נוקתה אלא בדבר שנגמר מלאכתו כמבאר.

כאשר מתפלל באפן זה נופלת עליו יראה

וכשאדם מתפלל בהרמת המחין אזי נופלת עליו יראה גדולה, שרואה האיש מלאכים ושרפים וחיות ואופנים הקדש כלם עומדים באימה ברתת ובזיעה לפני הבורא, וזה היראה נקראת מעשר ראשון, ומזה היראה בא אדם ליראה עלאה שהוא חכמה, והוא מעשר מן המעשר, שהוא תרומת מעשר, לפי שיראה עלאה הוא מדרגה גדולה עד מאד.

ובודאי שכל זמן שאדם אינו מתפלל בהקנה ובהרמת המחין בודאי יצטרף זה האדם להתגלגל ולבא לזה העולם עד כמה פעמים עד שיתקן התפלה שתקנו רז"ל, ולכך השבילים שהוא דבר שלא נגמרה מלאכתו אין שם תרומה גדולה, ולזה נקרא זה הדבר שבילים, הינו שב – לים, שעל ידי שאין לו גדלות המחין ומתפלל מצות אנשים מלמדה צריך לשוב לזה העולם, וזה שבילים, שב – לים.

כאשר האדם עושה הקנה הבורא יתברך מקבל מכה תענוג

שעקר הוא ההקנה, שפשיש לאדם הקנה מקבל הבורא מזה ההקנה תענוג גדול, ששמעתי מאדמו"ר הרב הגאון הקדוש ז"ל (רבי לוי יצחק מברדישוב זיע"א) על

• עמוד התפלה •

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין מקראקא זיע"א

מעלת הקנה לתפלה

מדרך האיש הישראלי ההולך בדרך אמת, לעשות הקנה קדם כל דבר שרוצה לעשות, הן לתפלה – עושה מקדם הקנה מפמה ענינים, כל אחד לפום מה דמשער בשעורין דיליה לפי שכלו ומחו, שעושה מצות ומעשים טובים מקדם ומתהרהר בתשובה, או לומד תורה קדם וכדומה שאר הקנות.

והנה אם אחר כך עומד ומתפלל ויוכל להתפלל לפי שכלו בדחילו ורחימו, אזי בודאי מה טוב ומה נעים, ואשרי שהיה המחשבה טובה והמעשה גם כן טוב, והגם שבעמדו להתפלל אחר כך אינו יכול להתפלל, אף על פי כן הפל הולך אחר ראשית המחשבה (ר"ה ועבד):

תולדות אהרן

רבי אהרן מזיטומיר זיע"א

בהירות המחין בעת התפלה היא רק כאשר האדם עושה הקנה נאותה

תרומה גדולה היא פשאדם עובד את הבורא בגדלות המחין, ולא חס ושלום בגדלות שהוא גאון, אלא בהתרוממות המחין, שתבא בהירות והארה למח של אדם, ולא שיעבד בחשכות המח מצות אנשים מלמדה.

ובאיזה בחינה בא אדם לזה, העקר הוא הקנה שזיכין את עצמו לתפלה ויחשב קדם התפלה לפני מי הוא רוצה לילך להתפלל, ולא יזה מקום הולכת התפלה. ולכך אפלו בתפלה צריך הקנה לחשב לאיזה מקום הולכת זה הענין של תפלה, ולא יזה עולם הולכת זה הענין, שכל ענין וכל ברכה מן התפלה הולך למקום אחר ועולם אחר.

ולכך חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קדם התפלה (ברכות פ"ה מ"א) – לעשות הקנה, ולא כמו שיש בני אדם שחוטפין את התפלה במריצה ובמהירות גדול ואחר כך הולך לאכל ולעסוק בעולם הזה, זה הוא חס ושלום לאו כלום הוא, ולזה בודאי לא היה לו בהירות המחין

שהא דבשבת צריך שיהיה כל מלאכתך עשויה, היינו אפילו במילי דשמיא (פרשת

קורח):

שמחה

יאימר משה

רבי משה יחיאל אלימלך מלעבנערטוב זיע"א

מעלת השמחה

והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. אין והיה אלא לשון שמחה, הקב"ה בחר באיש שהוא בשמחה, והיא מביאה את האיש לקדשה:

שפלות

תולדת אדם

רבי יהושע מאוסטרובה זיע"א

בתחלת דרכו של האדם בעבודת הבורא אל לו לחפץ במדרגות רמות

וזהו 'ויסח' על ידי שהאדם לוקח לו מדרגות גדולות תכף בהתחלה ומבקש גדלות לעצמו, על כן 'קרח', נשאר קר ומצנו מעבודתו ית', מלשון 'הקרח הנורא' (יחזקאל א כב):

תמימות

אמת ליעקב

רבי יעקב יצחק מבלנדוב זיע"א

אסור להיות מדאי חכם

בהיותי אצל הרה"צ רבי משה מלעלוב זצללה"ה זי"ע בפשבת פרשת קרח לא שמעתי ממנו שום דברי תורה, רק בכל הסעודות אמר הרבה פעמים: 'קרח שפסח היה' – צוא קלוג טאר מען נישט זיין I – אסור להיות מדאי פסח]:

אמרי אמת

רבי אברהם מרדכי מגור זיע"א

צריך להאמין כי כפי שהשם יתברך נוהג עמו כך צריך להיות

ייראו ויחוו איש משהו. בלדוהי שמעתי בשם הרבי רבי בונים ז"ל: באם יניחו יחד התבילות של כל אחד ואחד, יקח כל אחד את תבילתו בתורה:

התפלה ועושים הכנה לדעת לפני מי מתפלל כמבאר, 'תרימו את כל תרומת ה', ששל יד הכנה תהיה לכם גדלות המחין (פרשת קרח):

הכנה בא לגדלות המחין שהוא תרומה גדולה. וזה הוא 'מכל מתנתיכם', הינו מכל הנתינות שאתם נותנים את עצמכם להבורא, הינו ששוכחים בעולם הזה בעת

פסוק 'פי נתנים נתנים המה לי', ואמר כך, שמה שאדם נותן את עצמו להבורא 'לי הוא', כלומר שאני מקבל תענוג מזה, שמה הבחינה בא אדם להכנה ועל ידי

אוצרות גאוני הדורות

חטא העגל גם כן, והשתא מבאר ברש"י מלת 'שכבר' שדיק רש"י.

בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו (טז ה)

עוללת הבציר

רבי יוסף צבי הירש ב"ר שלמה זלמן זצ"ל

ענש עון המחלקת בבקר בעת שליטת מדת הדיו

נתחבטו בו כל המפרשים למה תלה הדין בבקר, והנראה על פי דאיתא (עיין סנהדרין קי) כל המחזיק במחלקת עובר בעשה ולא תעשה, העשה ואהבת לרצו כמורה, והלא תעשה ולא תהיה כקרח וכעדתו, אבל בימי קרח לא היה צדיק כי אם עשה, ועל עשה אין הקב"ה מעניש כי אם בעדן ריתחא (מנחות מא), ואמרו בגמרא (ע"ז ד:) לא לצלי אינש תפלת מוספי בריש שתא בתלת שעי קמייטא משום דאז הוא ריתחא.

לכך אמר בקר וידע כי עכשו אינו מעניש אתכם, כי אתם לא עברתם כי אם אעשה, אבל בקר שהוא עדן ריתחא וידע ה' למשפט את אשר לו.

דמשק אליעזר

רבי זוסמאן אליעזר סופר זצ"ל

השפעת התלמיד חכם על הדבקים בו

ונראה כי 'חנה מלאך ה' סביב ליראיו' (תהלים לד ח), אמרו חז"ל (ב"ר ע"א) לסובבים את יראיו, מי שמתקרב ומתדבק בצדיק אשר מלא חסדי לבו ביראת ה', ומהוד קדשותו מתנוצצים להשפיע על עומד בצדו ובשכנתו. על כן בקר וידע ה' את אשר לו, ואת אשר יבחר בו - מי שיבחר באהרן יקריב ה' אליו כמו שמקריב את אשר לו.

לך רד מגדלתך. וזה שאמר רב לכם, רצה לומר מהיכן באה הרבנות לכם, כי אם מטעם כי כל העדה כלם קדושים, אם כן ומדוע תתנשאו על קהל ה', שבשכילם נתנה לכם הגדלה. וישמע משה ויפל על פניו, רמז להם שהם כפויי טובה, שאלמלא שגפלו על פניו והתחנן לפני ה' בעגל, היו כלים ח"ו מן העולם.

וישמע משה ויפל על פניו (טז ד)

סינתא דשמיא

רבי שמעיה ב"ר יהונתן זצ"ל

התעוררות חטא העגל מכח מחלקתו של קרח

שמעתי ממפלג אחד שהסביר הפסוק בפרשה זו וישמע משה ויפל על פניו, פרש רש"י מפני המחלקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל ויחל משה, במתאוננים ויתפלל משה, במרגלים ויאמר משה ושמעו מצרים וגו', במחלקתו של קרח נתשלו ידיו, משל לכן מלך שסרח על אביו וגו'. ודקדק המפלג הנ"ל מאי 'שכבר זה בידם סרחון רביעי, היה לפרש רש"י בפשוטו שזה סרחון רביעי, מאי 'שכבר'.

והסביר, משום דאיתא ברש"י שמשא רבנו המליץ לפני הקב"ה בעד ישראל שלא חטאו כלום בעגל, הלא כתיב 'אנכי ה' אלהיך', לי אמתת וצוית זאת ולא להם, שהרי כתיב לשון יחיד. רק במחלקתו של קרח שאמר קרח 'כי כל העדה כלם קדושים ומדוע תתנשאו, אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחריך כהנה, לא אתם לבדכם שמעתם בסני 'אנכי ה' אלהיך' - כל העדה שמעו, שוב נתעורר החטא של עגל, [ך]הא טענו בעצמם כלם שמעו 'אנכי'.

והשתא מדיק ברש"י ויפל על פניו מפני המחלקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, מכח המחלקת של קרח נתהו 'כבר' ארבעה סרחונות, דהם התעוררו

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתו ואבירם בני אליאב ואזן בן פלת בני ראובן (טז א)

ארחות חיים

רבי אליהו הכהן זצ"ל

חטא העגל גרם לקרח לחלק על כהנתו של אהרן

מוכא במדרש (פליאה), 'מה ראה קרח לחלק עם משה, ראה פרה אדמה'. ויש להבין, מה ראה קרח ב'פרה אדמה' שהביא אותו לחלק על משה.

ונראה לבאר, בהקדים את דברי המדרש (במ"ד יט, ח), 'משל לכן שפחה שטנף פלטין של מלך. אמר המלך, תבוא אמו ותקנח את הצואה. כך אמר הקב"ה, תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל. וכתבו המפרשים (ע"י 'כלי יקר, ועוד), שמשמע זה נאמר 'וונתתם אתה אל אלעזר הכהן' (במדבר יט, ג), ולא אהרן עושה אותה, שהרי 'אין קטגור נעשה סגור' (ברכות נט).

עוד יש להקדים, ששכט לוי לא חטא בעגל, ומשעם זה נאמר 'וישמע משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי' (שמות לב, כו). ומעתה, יובנו דברי המדרש. 'מה ראה קרח לחלק עם משה', הינו בענין כהנתו של אהרן, 'ראה פרה אדמה' שלא נעשית על ידי אהרן, ומוכח מכאן שיש בידו עון העגל, ואם כן אינו ראוי לכהנה גדולה, ומזה בא קרח לטען שהיא ראויה לו, שהרי הוא, כשאר שכט לוי, לא חטא בעגל. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (טז א)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

גדלת משה רבנו מכח ישראל

אפשר לרמוז על פי מה שאמרו ז"ל (ברכות לב:) 'לך רד' (שמות לב ז), כלום נתתי לך גדלה אלא בשביל ישראל,

לכהנה גדולה מאחר שהם ההפוך משל אהרן.

לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טז טו)

באר בשדה

רבי מאיר בנזמין מנחם דאנון זיע"א

היה ראוי למשה לטל מכל אחד מן ישראל ארבעים וחמש חמורים

על פי מה שאמר ר"ל (בכורות ה:) דכשיצאו ישראל ממצרים אפלו הפחות שבהם הוציא תשעים חמורים טעונים מבזת מצרים, וכפי הדין משה רבנו ע"ה שהוציאם היה צריך לטל מחצה כמו שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים, וכל אחד מהם היה צריך לתן למשה חמשה וארבעים חמורים.

והשתא הכי קאמר לא חמור אחד מהם, לא די שלא נטלתי ה"ם חמורים, שכך היה נוגע לי מן הדין, אלא אפלו אחד מה"ם, פרוש אפלו אחד מהחמשה וארבעין כמנן 'הם' לא נטלתי. ולא זו בלבד אלא רע לא נעשיתי לאחד מהם לטל מן הבזה אפלו כאחד מהם, וזה שאמר ולא הרעתי פרוש לא נעשיתי רע לאחד מהם לטל מן הבזה כאחד מהם.

את מחתות החטאים האלה בנפשתם ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל (י"א)

יתדות החצר

רבי נחמיה הכהן זצ"ל

הצד השוה בין מחלקת קרח למעשה עמלק

שנים במסורה. "את מחתות החטאים האלה", "והחמית את החטאים את עמלק" (ש"א טו, יח). נראה לבאר את פונת המסורה, על פי מה שהביא רבי חיים אריה ליב פנסטר בספרו 'שער בת רבים', בבאור החלוק בין קרח ודתן ואבירם, לבין מאתים וחמשים איש, שקרח ודתן ואבירם היתה להם עזות פנים גדולה, ולא חששו לעמד כנגד משה ואהרן ולבזותם. מה שאין כן מאתים וחמשים איש, לא היתה להם עזות פנים כל כך גדולה, ואף שגם להם היתה שגרה כנגד משה ואהרן, לא היו מעוררים בעצמם מחלוקת, ורק לאחר שקרח ודתן ואבירם החלו במחלוקת, הצטרפו אליהם וסיעו בידם.

אביהם, לא נעלה אנהנו, ודוק. עד כאן מצאתי כתוב.

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם (טז טו)

מחשבת מרדכי

רבי מרדכי בנעט זצ"ל

הוכחת בחירת אהרן הכהן לכהנה גדולה על ידי ירידת האש בשמיני למלואים

ופרש רש"י והמדרש, אמר יודע אני שיש להם חלק בתמיד צבור, אף חלקם לא יקבל לפניך לרצון, תניחנו האש ולא תאכלנו. כדי להבין פונת משה שהתפלל על זה יבאר על פי ירושלמי ביומא (פ"א ה"א), אמר רבי תנחום כל ימי המלואים שהיה משה משמש בכהנה גדולה לא שרתה שכינה על ידיו, וכיון שלבש אהרן בגדי כהנה גדולה ושמש שרתה שכינה על ידיו, מה טעם 'כי היום ה' נראה אליכם' (ויקרא ט ד), והאריכו המפרשים בזה בע"י.

ותכן דבריו, שרצה הקב"ה לזכות את אהרן ולהראות לישראל שלא היה נזוף מלפני ה' על עון עגל, לכך נזר וצוה על משה ברב מעלותיו שלא יהא רשאי ללבש בגדי כהנה וכו', ושלא יהיה שום רמז לשרית שכינתו עד יום שמיני שילבש אהרן בגדי כהנה, ואז יראו כלם שרית שכינה, ולזה אמר (שם ט כג-כד) 'וירא כבוד ה' אל כל העם ויראו וכו', להראות שאהרן קדוש ה' לעולם גם אחר מעשה העגל.

ואיתא ברמב"ן ובחזקוני שר"ן איש שהיו במחלוקת של קרח היו בכורים, לפי שמקדם היה עבודה בכורים, ולפי שחטאו הבכורים בעגל נתנה העבודה לשבט לוי שלא היו בחטא עגל, ולכך חלקו הבכורים על משה שהיה עושה לאהרן כהן גדול, מאחר שהוא עשה את העגל לא נאה לו להיות כהן גדול.

ולפי זה מבאר מה שהיה משה מתפלל שלא יקבל חלקם לרצון תניחנו האש ולא תאכלנו, לפי שעל ידי ששרתה השכינה במעשה ידיו של אהרן בשמיני ימי המלואים, ובא אש מן השמים ותאכל הקרבנות שהקריב אהרן מה שלא היה על ידי משה, ונמצא שמוזה מוכח שהקב"ה באהרן בחר להיות כהן גדול אף לאחר מעשה עגל, ואף על פי כן המה חולקים על הכהנה, תניחנו האש ולא תאכלנו חלקם כדי להראות שהם אינם ראויים

ואהרן מה הוא כי תלוננו תלינו עליו (טז יא)

אהבת חיים

רבי חיים יהודה דייטש זצ"ל

גדלת אהרן הכהן נכרת מכת שתיקתו

נראה לי בס"ד על דרך שאמרו חכמינו ז"ל (יומא כג.) הנעלבים ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה לא) 'ואהביו כצאת השמש בגברתו'. והנה מדה זו מצינו באהרן, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בפסוק (טז ד) 'וישמע משה ויפל על פניו' ולא אהרן, כי אהרן שתק בכל הענין של מחלוקת קרח, עין בדבריו.

והינו דאמר להם משה רבנו ע"ה שתוכלו לידע ולהכיל מדרגת אהרן, בזה הענין גופא שאתם חולקים עליו והוא שותק, וזהו ואהרן מהו כלומר מה גדלה מעלותיו ומדותיו, תוכלו להכיר מזה גופא כי תלינו עליו, ואף על פי כן הוא לא אכפת ליה במה שאתם מתלוננים עליו, וממילא תוכלו לדעת שהוא הראוי להיות כהן גדול, גדול מאתיו במדרגה ולא לכם הוא.

העניי האנשים ההם תנקר לא נעלה (טז י"ד)

מנחת יוסף

רבי יוסף אירגאס זצ"ל

העניי האנשים ההם תנקר בני קרח

נראה לי דיוכן במאי דאמרו ר"ל דבני קרח היו מספקים, אם יודו למשה נמצא מבטלים כבוד אב ואם, ואם לא יודו כופרים בתורת משה. עוד ידוע הוא מה שאמרו חז"ל (ירושלמי קידושין פ"א ה"ז) שהמבטל מצות כבוד אב ואם, לסוף באים העורכים ומנקרים את עיניו, שנאמר (משלי ל י) 'עין תלעג לאב וכו' יקרוה ערבי נחל' וכו', עין שם.

והנה דתן ואבירם המה ראו שמשה לא קרא לבני קרח אלא להם כדי לגלות רשעם, ובראותם זה אמרו ודאי שבני קרח כבר פתה אותם משה להסכים עמו נגד סברת קרח אביהם, ולזה אמרו אפלו שאותם האנשים תפתה וגם תוכל שיבטלו מצות אביהם קרח, ונמצא שאתה מנקר בזה את עיניהם כמו שאמרו שהמבטל מצות כבוד אב ואם וכו', אנהנו לא נעלה. וזהו אמרם העניי האנשים ההם דהינו עיני בני קרח, תנקר שיהיו מודים לך נגד

יִקְרִיב אֵלָיו (טז ה). וְנִקְדִּים מִה שֶׁאָמְרוּ רַ"ל (פסחים כב:) עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ 'אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא' (דברים י ג) לְרִבּוֹת תַּלְמִידֵי חֻכְמִים, נִמְצָא שֶׁיִּרְאֵת הַתַּלְמִידִי חֻכְמִים שָׁנָה לִירְאֵת הַמָּקוֹם.

וְהִנֵּה קָרַח מִשְׁמַע דְּלֹא הָיָה סִבְיָא לִיהַּ הֵךְ דְּרִשָּׁא, וְהָיָה סִבְיָא לִיהַּ כְּשֶׁמַּעוֹן הַעֲמֻסוֹנִי דְכִשְׁבָּא לְפָסוּק 'אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא' פֶּרֶשׁ וְלֹא דָרַשׁ 'אֵת', אִם בֵּן הָיָה סִבְיָא לִיהַּ לְקָרַח וְכָל עֲדָתוֹ תַּלְמִיד חֻכְמִים שָׁנָה לְכָל עֲדָת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲמָרִינוּ כָּל תַּלְמִיד חֻכְמִים שֶׁאֵינוֹ נֹקֵם וְנוֹטֵר כּו', דְּמֵאִי שָׁנָא מִכָּל שָׂאֵר בְּנֵי אָדָם, וְעַל זֶה חִלַּק עִם מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה.

עַל זֶה אָמַר לוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה בְּקֶרֶת וִידַע ה' 'אֵת' אֲשֶׁר לוֹ, הַכּוֹנֵה דְּאֵת ה' אֱלֹהֶיךָ דְּאֲמָרִינוּ 'אֵת' לְרִבּוֹת תַּלְמִידֵי חֻכְמִים, בְּקֶרֶת וִידַע ה' 'אֵת' אֲשֶׁר לוֹ דְּאֵת דְּהִינוּ הַתַּלְמִיד חֻכְמִים שָׁנָה לוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיִוְדִיעַ לְכָל שֶׁהַתַּלְמִיד חֻכְמִים שָׁנָה לוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵת הַקְדוּשׁ שֶׁהוּא הַתַּלְמִיד חֻכְמִים וְהַקְרִיב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, דִּישׁ חִלּוּק בֵּין שָׂאֵר בְּנֵי אָדָם, אֲבָל תַּלְמִיד חֻכְמִים נֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנֶחֱשׁ.

בתנות אור

רבי מאיר אייזנשטאט זצ"ל

רְמִיזוֹת מֹשֶׁה רַבְּנוּ לַעֲדַת קָרַח שְׁעֻנָּשׁם עַל בּוֹזֵי תַּלְמִיד חֻכְמִים

וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֵת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעָתָם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת ה' (טז ל). נִרְאָה דְּמֹשֶׁה מֵרַב עֲנוּה דְּבַר דְּרַף רָמֹז, דְּדָרְשׁוּ חז"ל (פסחים כב:) 'אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא' לְרִבּוֹת תַּלְמִידֵי חֻכְמִים, לְכֵן אָמַר וַיִּדְעָתָם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת ה', רָצָה לוֹמַר תַּלְמִידֵי חֻכְמִים דְּמַרְבִּינוּ מֵאֵת ה'.

קרית ארבע - שערי רחמים

רבי יחזקיה חורי זצ"ל

הַמִּבְזָה תַּלְמִיד חֻכְמִים לֹקֵה בְּגוֹפוֹ וּבְמִמּוֹנוֹ

יִכֹּן בְּמֵה שֶׁפָּתַח הָרַב עֶפְרַיִם יַעֲקֹב ז"ל (פר' בא) מִשֶּׁם הָרַב מִשְׁפָּטִי שְׁמוּאֵל ז"ל (סי' קיט), דָּאָף עַל גַּב דְּבַעֲלָמָא אֲמָרִינוּ קָם לִיהַּ בְּדִרְבָּה מִיגִיָּה, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁהוּא גָּבִי בּוֹזֵי תַּלְמִיד חֻכְמִים לֹא אֲמָרִינוּ קָם לִיהַּ בְּדִרְבָּה מִיגִיָּה, אֲלֹא דְּיִיגִינוּ לִיהַּ בְּתַרְוִיגִיהוּ, עֵינֵי שָׁם.

וְזֶה שֶׁאָמַר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְכו' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֵת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם, וְכִי תִימָא וְהָא קָיָמָא לָן קָם לִיהַּ

אוֹת לְבֵית לִוִּי שֶׁבָּחַר בָּם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵּן וְהִשְׁכַּחְתִּי מֵעַלִּי אֵת תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁרָאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטְּהוֹ, נָחָה שֶׁקָּטָה תְּלֻנּוֹתָם, זֶהוּ דַּעַת הַמִּפְרָשִׁים ז"ל.

אֲךְ עֲדִין הַקּוֹשֵׁיָא בְּמִקּוֹמָה עוֹמְדָת, כִּי הַרְצָה לְטַעוֹת יִטְעָה וַיֹּאמֶר דְּפִרְיַחַת הַמִּטָּה אֵינָנָה אוֹת וּמוֹפֵת אֵלָּא עַל אֲהָרֹן וְעַל זִרְעוֹ הַכֹּהֲנִים, כִּי שֵׁם אֲהָרֹן כְּתוּב עַל מִטָּה לִוִּי שְׁמוּרָה עַל הַכֹּהֲנִים. וְמֵה גַם שֶׁאָמַר הַכְּתוּב 'וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבָחַר בּוֹ מִטְּהוֹ יִפְרָח' כְּמַדְבָּר עַל אִישׁ פְּרָטִי שֶׁהוּא אֲהָרֹן, אִיךְ אָמַר הַכְּתוּב 'וְהִשְׁכַּחְתִּי מֵעַלִּי אֵת תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' שֶׁהִתָּה עַל נִתְיַנֵּת הַלְוִיִּם תַּחַת הַבְּכוֹרוֹת.

לְכֵן נִרְאָה לַעֲנִיּוֹת דַּעֲתִי שְׁכּוֹנָת אֲמָרוֹ וְהִנֵּה פֶּרַח מִטָּה אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי הוּא, כִּי לְהִיּוֹת שֶׁבְּכָל מִטָּה הָיָה כְּתוּב שֵׁם הַנָּשִׂיא וְשִׁבְטוֹ, כְּלוּמַר עַל שֵׁל לִוִּי הָיָה כְּתוּב אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי, וְעַל שֵׁל רְאוּבֵן הָיָה כְּתוּב אֱלִיצִיּוֹר לְבֵית רְאוּבֵן, וְכֵן כָּלֵם, וְהָיָה הָאוֹת וְהַמוֹפֵת בְּמִטָּה שֵׁל שֶׁבֶט לִוִּי שֶׁפֶּרַח הַמִּטָּה בְּמִקּוֹם הַכְּתוּב בּוֹ 'אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי', וְעֵשָׂה פֶּרַח וַיִּצֵּץ צִיץ, דְּהִינוּ שֶׁהַפְּרִיחָה הִתָּה יוֹצֵאָה מִשְׁמוֹ שֵׁל אֲהָרֹן וּמִשְׁמוֹ שֵׁל בֵּית לִוִּי, כִּי הַמִּטָּה פֶּרַח בְּמִקּוֹם הַשְּׁמוֹת מִמֶּשׁ, וְלֹא בְּשָׂאֵר הַמִּטָּה פְּנוּי מִהַכְּתִיבָה.

בְּאֵפֶן שֶׁכִּינּוּ שָׂרָאוּ שֶׁהַפְּרִיחָה יוֹצֵאָה מִשֶּׁם 'אֲהָרֹן', וַיּוֹצֵאָה גַם מִשֶּׁם 'בֵּית לִוִּי' נָחָה דַּעֲתָם, שֶׁהִיָּה הָאוֹת שֵׁל בְּלִבְד אֵת אֲהָרֹן בָּחַר ה' לְכַהֲנָה, אֲלֹא גַם בְּלוּיִם בָּחַר, שֶׁאֵלּוּ הָיָה בּוֹחֵר בְּאֲהָרֹן בְּלִבְד הִתָּה הַפְּרִיחָה מִשְׁמוֹ שֵׁל אֲהָרֹן בְּלִבְד, וְעַל כֵּן וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטְּהוֹ וַיִּשְׁכַּח תְּלֻנּוֹתָם. וְזֶה הָיָה כּוֹנֵן הַכְּתוּב וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבָחַר בּוֹ מִטְּהוֹ יִפְרָח, כְּלוּמַר הָאִישׁ הָיָה מִי שִׁיְהִיָּה, אוֹ אֲהָרֹן, אוֹ בֵּית לִוִּי, אוֹ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ, 'מִטְּהוֹ' שֵׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, כְּלוּמַר מִקּוֹמוֹ בְּמִטָּה 'יִפְרָח', לְאוֹת כִּי בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ פוֹרַח אֲנִי בּוֹחֵר, וְאִם כְּשֶׁפֶּרַח בְּשֵׁם אֲהָרֹן וּפֶרַח בְּשֵׁם לְבֵית לִוִּי, הִתָּה הוֹרָאָה שֶׁבְּשְׁנֵיהֶם בָּחַר, וְזֶה הָיָה כּוֹנֵן פֶּרַח מִטָּה אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי כְּאָמֹר.

כבוד תלמידי חכמים

מחשקים בסף

רבי בנבנישתי גאסטיניו זצ"ל

כְּבוֹד תַּלְמִידֵי חֻכְמִים כְּכְבוֹד הַמָּקוֹם

בְּקֶרֶת וִידַע ה' אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְדוּשׁ וְהַקְרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ

וְכַתֵּב שָׁם, שֶׁזֶהוּ הַטַּעַם לְמַצּוֹת זְכִירַת עֲמָלָה, וְכִדְבָּרֵי הַמְדַּרְשׁ תַּנְחוּמָא (פר' כי תצא אות יג) עַל הַפָּסוּק 'אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְךָ' (דברים כה, יח), 'מִשָּׁל לְמֵה הַדְּבָר דּוּמָה, לְאַמְבִּטֵי רוֹתַחַת שֶׁלֹּא הָיָה בְּרִיָּה יְכוּלָה לִירֹד בְּתוֹכָהּ, כֹּא כֵּן בְּלִיעַל אֶחָד קָפֵץ וַיִּרֹד לְתוֹכָהּ. אֵף עַל פִּי שְׁנִכְנָה, הִקְרָה לְפָנֵי אַחֲרִים. אֵף כֵּךְ כְּשֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְנִקְרַע הַיָּם לְפָנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְּעוּ הַמִּצְרַיִים לְתוֹכּוֹ, נָפַל פָּחָדָם עַל כָּל הָאֲמוֹת וְכו', כִּינּוּ שֶׁבָּא עֲמָלָה וְנִדְוָג לָהֶם, אֵף עַל פִּי שֶׁנָּטַל אֵת שְׁלוֹ מִתַּחַת יְדֵיהֶן, הִקְרָן לְפָנֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם'.

וּמַעֲתָה תּוֹבֵן כּוֹנֵן הַמְּסוּרָה, לְרַמֵּז שֶׁמִּחְלַקַת קָרַח דְּמַתָּה לְמַעֲשֵׂה עֲמָלָה, שֶׁכֵּמוֹ אֲצֵל עֲמָלָה, לֹא הִעֲזוּ שָׂאֵר הָאֲמוֹת לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁעֲמָלָה עָשָׂה זֹאת, גַּם בְּמִחְלַקַת קָרַח לֹא הִעֲזוּ מֵאֲתָתִים וְחֻמְשִׁים אִישׁ לְחַלֵּק עַל מֹשֶׁה וְאֲהָרֹן, עַד שֶׁקָּרַח וְדָתָן וְאַבִּירָם עָשׂוּ זֹאת, וְהֵם הִצְטַרְפוּ אֲלֵיהֶם. (באדיבור 'מִכּוֹן חֻכְמִי סִפְר' נִתְּבוֹת)

וְהִנֵּה פֶּרַח מִטָּה אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי וַיִּצָּא פֶּרַח וַיִּצֵּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים (יז כג)

זמן אהרן

רבי אהרן הכהן זצ"ל

פְּרִיחַת הַמִּטָּה בְּשִׁמוֹ שֵׁל אֲהָרֹן וּבְשֵׁם שֶׁבֶט לִוִּי

כְּכֹר הַקָּשׁוּ הַמִּפְרָשִׁים מֵהַ גִּיעַ אֲלֵיהֶם לוֹמַר 'אֲתָם הַמִּתְּם' וְגו' אַחֲרֵי רְאוּתָם שֶׁפְּתַחַה הָאָרֶץ אֵת פִּיהָ וּבִלְעָה אוֹתָם, וְאֵשׁ יִצָּא מִן הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֵת הַחֲמֻשִּׁים וּמֵאֲתָתִים אִישׁ.

וְהִנֵּה הַמִּפְרָשִׁים כְּמוֹ הַרְמַב"ן וְהַרְב"ע וְאַחֲרֵים תַּרְצוּ, כִּי תְּלַנְתֵּם עִתָּה הִתָּה עַל מִנְּן הַלְוִיִּם שֶׁהַכְּנִיסוֹם בְּמִקּוֹם הַבְּכוֹרוֹת, כִּי אוֹמְרִים כִּי לֹא צָנָה ה' לְסַלֵּק הַבְּכוֹרוֹת, וְשִׁמְשָׁה וְאֲהָרֹן שְׁמוֹ אוֹתָן הָר"ן אִישׁ לְהַקְרִיב קִטְרֶת שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים וְלִכְךָ נִשְׁרָפוּ, שֶׁאֵלּוּ הָיוּ עוֹשִׂים עֲבוֹדַת לְוִיִּם לֹא הָיוּ נִשְׁרָפִים, וְעַל כֵּן אָמְרוּ 'אֲתָם הַמִּתְּם אוֹתָם'.

וְעוֹד שָׂרָאוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ צָנָה לַעֲשׂוֹת צְפוּי לְמַזְבֵּחַ מִמְּחֻתוֹת הַשְּׁרוּפִים, וְכִרְוֹן לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַע אֲהָרֹן לְהַקְטִיר קִטְרֶת, כְּלוּמַר הַחוֹטָאִים אֵלּוּ בְּנִפְשׁוֹתָם הִטָּאֵם הָיָה מִשׁוּם שֶׁרָצוּ לַעֲבֹד עֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים, אֵף אֵינָנו וְכִרְוֹן בְּבַחֲרֵת הַלְוִיִּם בְּמִקּוֹם הַבְּכוֹרוֹת, וְלִכְךָ אַחֵר כֵּךְ נִתַּן לָהֶם אוֹת הַמִּטָּה לְאוֹת עַל הַלְוִיִּם שֶׁנִּבְחָרוּ, וְזֶהוּ 'פֶּרַח מִטָּה אֲהָרֹן לְבֵית לִוִּי', כְּלוּמַר פְּרִיחַת הַמִּטָּה הִתָּה

אבל לא עלה על לבו שיהיה הצורך לרבות תלמידי חכמים אשר כל ימיהם עובדים ה', וכל עתם וזמנם מקדשים לה', פשיטא שצריכים לירא, וזה מובן לכל.

אבל רבי עקיבא שהיה ארבעים שנה עם הארץ, ואמר כל זמן שראיתי תלמיד חכם הייתי נושכו בנחש, הוא ידע מעצמו שצריך קרא לרבות תלמידי חכמים, על פן הוא דרש 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים.

סברת רבי שמעון העמסוני שאין צריך פסוק לרבות יראת תלמיד חכם
ואנב פרשתי מאמר בש"ס פסחים (כב:), רבי שמעון העמסוני דרש כל אתין שבתורה, עד שבא ל'את ה' אלקיך תירא' פרש, עד שבא רבי עקיבא ודרש 'את' לרבות תלמידי חכמים.

ונראה לי על דרך צחות, כי גם רבי שמעון העמסוני ידע שאפשר לרבות מ'את' זה לירא תלמידי חכמים,

בדרבה מיניה ואמאי הכא לוקין ומשלימין, לזה אמר וידעתם כי נאצו וגו' את ה', 'את' לרבות תלמיד חכם, על דרך 'את ה' אלקיך תירא' (עין פסחים כב:), וכיון שבזו תלמיד חכם לא אמרינן קם ליה בדרבה מיניה, ואדם מת ומשלם באמור.

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנמין סופר זצ"ל

מעשי צדיקים

קנס שהושת על הגביר שמאן לתן להם דגן ותירוש.

משנא חילי הממשלה כי הגביר סרב לעזור למורדים עד שהגיע לסכנה, שלחו אחריו שיבוא ונתנו לו את מלא כספו חזרה, לא חסרה ולו פרוטה אחת. אז נזכרו בדברי התפארת שלמה כי לא נפל מדבריו ארצה, ורצו לבשרו כי קבל המעות בחזרה ויהי לאות ולמופת מפרסם.

כאשר ספרו זאת לרבי, התרגז עליהם בשצף קצף ואמר, "לכו לדרבכם, מה לכם כי תבואו אלי ותסבבו את ראשי לספר מופתים ממני, וגער בהם שילכו כי אין רצונו לשמע מהם מופתים, עד שהלכו לדרבכם.

במקום נכח אחד ממקורביו ששאל, ילמדנו רבנו, אל יחר אף אדוני ואדבר, מה זה שהרבי גער בהם שלא יספרו מופת, הלא באמת יש כאן מופת חותך גדול מאד, בתחלה אמרתם כי ינצל בנפשו ויהיה רק ענין ממון, וכן היה, אחר אמרתם כי גם כל הכסף יקבל חזרה, וכן היה, וזה באמת פליאה גדולה כי הכסף היה בשני זאב טרף ולאחר יאוש מדעת, ולבסוף בא חזרה, האם אין זה מופת הראוי לספר כדי לפרסם גדל כח הצדיקים, ומדוע נזעקתם וגערתם בהם שילכו.

השיב התפארת שלמה, "יפה שאלת, רק אספר לך מעשה נורא מהרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א, פעם אחת הפציר באחד מתלמידיו הוא הרה"ק **המגיד מזלאטשוב** זיע"א שיקנה כרב ומו"ץ בעירו, והוא לא רצה.

מיתוהו המורדים רק יסתפקו בממון, וצוה שילכו אל ראש המורדים ויבקשוהו לחן את החסיד, המה נסעו ודרפו אחרי המחנה ובאו אל ראש החיל, והתחילו לבקשו על הצלת האיש.

לפליאתם קבל אותם המפקד הראשי בסבר פנים יפות, ואמר כי פשע הגביר בכך שלא רצה לתן להם דגן ותירוש, לכן ענשו לתן כפר שלושים אלף זהובים, בני המשפחה רצו בשמחה והביאו את הכסף במזמן, והאיש נפדה ממש פדיון שבויים ממנות לחיים, כי כבר היה אסור בזקים ובחבלים ועמד לצאת להורג.

כאשר יצא לחפשי הוא מהר לבשר לתפארת שלמה כי יצא חפשי ונתקיימה ברכתו, הרבי שאל כיצד הסכימו לשלחו לחפשי, והשיב כי שלם קנס כענש בסך שלושים אלף זהובים, כשמע הרבי זאת אמר בלשון תמה, "היתכן, סכום כה גדול לקחו ממך, לא לא, תדע את אשר אני אומר אליך, כי גם את הכסף הזה לא תפסיד ותקבל אותו בחזרה".

האנשים ששמעו זאת השתוממו על דבריו, היתכן כזאת, הלא ידוע לכל כי שלל שנפל לידי המורדים הללו לא יצא מעולם, אבל מי יעז כנגד הרבי לומר לו, לא כן.

אחר שעבר זמן רב עד כי הדבר כמעט נשכח מלב, נתפסו המורדים והממשלה הרגה את כלם, אחר לקחו מכליהם את השבי והמלקוח וכל השלל הרב, ומצאו במזמנים את השלושים אלף זהובים, ומצאו כתוב בפנקסיהם כי זה

ניסח כרח בן יצחק בן קהת בן לוי ונתנו ואבירם בני אליאב ואון בן פלתי בני ראובן (טז א)

ברש"י (פסוק ז) ע"פ תנחומא, וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כלם מתנבאים ברוח הקדש שנאמר (ד"ה א' כה ה') 'כל אלה בניי להימך', אמר אפשר כל הגדלה הזאת עתידה לעמד ממני ואני אדם, לך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט, 'אשר יבחר ה' הוא הקדוש', טעה ותלה בעצמו ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה.

בעת שהתפרסם הרה"ק **התפארת שלמה מראדומסק** זיע"א כבעל מופת גדול העושה גדולות אותות ומופתים נוראים, והחלו לנהר אליו מכל הגלילות, ארע בגלילות ראדומסק מעשה נורא.

בימי המרד של אנשי חיל, נתפס על ידי המורדים חסיד נכבד שהיה גביר גדול והתגורר בסביבות ראדומסק, בטענה שהוא מורד במורדים השולטים באזור מחמת שסרב להעניק להם דגן ותירוש, ואמרו כי ידונו אותו למיתה.

נעשה רעש ויללה, ובני ביתו ומשפחתו מהרו לבוא בקול רעש ויללה לפני התפארת שלמה בתחנונים על חיי הגביר, כי תפסו את יקירם וכפסע בינו ובין המות, וחיו תלוין בחוט השערה.

הרגיע אותם התפארת שלמה כי לא ירעשו ולא ירעמו, כי חלילה לא

אברמסקי זצ"ל דברי פרדה בפני אישים נכבדים מבני קהלתו, ימים ספורים טרם עלייתו המתכננת לארץ הבחירה.

בדרשתו הזכיר את הפסוק מפרשת קרח 'לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם', ועמד ושאלי, משה רבנו השתבח בכך ש'לא נשא חמור', אמנם ידענו שהיה בכחו להרים אפילו חמור, הרי חז"ל העידו בו שהיה גבור, אף כלום זה השבח של איש האלקים, שלא הרים חמור.

אלא, הסביר, משה רבנו סכם פה את דרכו בהנהגת הצבור, אל תקרי "נשאתי" אלא "נשאתי", כלומר מעולם לא חלקתי כבוד לאדם שאינו ראוי לו, לחמור, וממילא 'לא הרעתי', לא הקטנתי את 'אחד מהם', את החשוב באמת.

כדי שכל הנוכחים יבינו את דבריו היטב, הוסיף רבי יחזקאל ופרש במלים ברורות, "מאחר ומעולם לא כניתי אדם בתאר "הרב" אם לא היה ראוי לו, לא גרמתי בכך בזיונות לאותם אנשים אשר זכאים באמת לתאר זה". (מלך ביופיו)

וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם (טו כו)

ספר ר' שלום בונם ליברמן מתלמידי **רבי עקיבא סופר**, בעל **הדעת סופר** זצ"ל, כי בחג השבועות האחרון לחיי הדעת סופר, עלו כמה תלמידים לבקרו באכסניתו בבית חתנו בבני ברק, והתגלגלה שיחה אודות הישיבה בפרשבורג.

בעוד האויר מתמלא בנחות זכרונות עברה המפא"ר של פרשבורג, שאל רבי דוד גרוס אב"ד טאב זצ"ל את הדעת סופר מדוע בתקופת הנהגתו לא סדרו גטין בפרשבורג, ואז ספר הדעת סופר ספור מפלא.

מעט לאחר שהחל למלא את תפקידו קרב העיר, עלה ובה בלשכתו ידיו ורעו, רבי לייב פרידמן זצ"ל, שבאותם ימים כהן כסגן ראב"ד פרעשבורג, והודיעו כי למחרת היום יערכו בעיר גט פטורין בין איש ואשתו, ומנהג היה לרבני העיר שהגם שלא הטרחו לבוא לשכת בבית

לדבר על לבו שישכים לקבל את הרבנות בשדליץ.

בתוך שיחתם העירו השליחים כי יש עוד רב חשוב, מגדולי הרבנים, המעמד לרבנות שדליץ, הלה גם הבטיח לשלשל לידם סכום הגון אם יעלה בידם להושיבו על כס הרבנות בעירם, אבל מדת הישר שבלבם אינה מרשה להם לקבל שחד.

מתוך דבריהם הבין רבי ברוך מרדכי בפקחותו כי פרנסים אלה חפצים לקבל דמי סרסרות, והם מחכים לאיזה הצעה כספית מצדו, אבל הוא ענה להם לאלתר בדברים אלה, "בשעה ששלח משה לקרא לדתן ואבירם, הם השיבו 'העיני האנשים ההם תנשר', ועל תשובה זו חרה למשה מאד ואמר 'לא חמור אחד מהם נשאתי'.

לכאורה תשובתו של משה על דתן ואבירם אינה מובנת, אלא לדעתי דתן ואבירם צפו לקבל הצעה מצד משה כי מוכן הוא לשחד אותם בממון, ובלבד שלא ישתתפו עם עדת קרח, אך מאחר ולא שמעו מפי משה דברים ברורים בזה, העירו לו בתוך דבריהם, 'העיני האנשים ההם תנשר', הכי רוצה אתה לנשר את עינינו על ידי שחד שהוא מסמא את העינים.

בדעתם הבינו כי אחר תשובה זו יבין משה את כוונתם, ויציע להם שחד של ממון, אף על זה חרה למשה ואמר, טועים דתן ואבירם אם חושבים הם כי אתן שחד, 'לא חמור אחד מהם נשאתי', מעולם לא לקחתי שחד, ועל אחת כמה וכמה שאיני חושב לתן שחד.

פני הפרנסים חפו והם חזרו לשדליץ בידיים ריקניות, רק לאחר השתדלות מרבה מצד נכבדי העיר וחכמיה, נענה להם רבי ברוך מרדכי ליבשיץ לקבל על שכמו את על הרבנות של שדליץ. (אנשים טל צורה)

לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טו טו)

לאחר סיום כעשרים שנות כהנה ברבנות לונדון הגדולה, נשא **רבי יחזקאל**

הרא"ה לו הבעל שם טוב פנים של כעס, היתכן כי רוצה לתן לו מקום מנוחה על התורה ועל העבודה שיהיה רב ומו"ץ וישוב וילמד בהתמדה, ואינו רוצה, אין זה אלא סימן שאיננו מתמיד כלל, ואין רוצה לקבל עליו על תורה וכהנה וכהנה דברי כעס ומוסר. אבל התלמיד באחת ולא ישיבנו, איננו רוצה לשמש כרב, אז גלה הבעל שם טוב כי רצה רק לנסות אותו.

לכן תדע, כי לצדיקים מראים משמים גדולות לעשות מופתים ואותות, והכל רצים אחריהם, כל זה נסיון לראות אם ייטב לבו עליו ויגבה לבו וירום ויתגאה, ועל ידי זה יתרשל בעבודת הבורא, אולם מי האיש החכם ויבו את זאת, וישמר נפשו מלכד ברשת הגאות לבלתי רום לבבו מאחיו, אזי טוב לו באחריתו.

גם אצל משה רבנו היה נסיון מעין זה, שנאמר לו (סמות לב י) 'ואעשך לגוי גדול' גם כן רק לנסיון, ואם היה שומע ומסכים לזה היה נאבד חלילה, והרגיש משה רבנו בכך ואמר (סם לב לב) 'ואם אין מחני נא מספרך'.

וזה היה הענין בקרח, שראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו וטעה, והוא פלא למה הראו לו משמים שלשלת כזאת והביאוהו לטעות כה גדולה, אלא נתנו לו בזה נסיון משמים, אותות ומופתים וגדלות ונפלאות ומדרגות לנסותו, ובאמת טעה ונפל לביקרא עמיקתא לשאול תחתית, ועינו הטעתו בראותו כי בעל מופת הוא, וגדול הדור פקח וחכם, ולא קים את המשנה באבות (א יא) 'חכמים הזהרו בדבריהם'. (נפלאות התפארת טלמה)

העיני האנשים ההם תנשר לא נעלה, ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מחנתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טו יד - טו)

ספר רבי ברוך מרדכי ליבשיץ ז"ל בעל **בית מרדכי** ועוד, ורבה של **שדליץ**, כי בעת שחפצו פרנסי שדליץ לשכנעו שיעזב את קהלתו ויבוא לשבת על כס הרבנות בעירם, הגיעו שני פרנסים לנאבהרדוק עיר מגוריו, והחלו

זיע"א, זכורני בעת שהיהודי הגיע פעם לנולשצובה, וכל בני העיר יצאו לקראתו בכבוד גדול.

אבי ר' הירשלי שהיה ראש הקהלה ומנכבדי העיר, נסע עם היהודי יחד במרכבה ולקח אותי שהייתי אז ילד קטן, על ברכיו, כשראני היהודי הקדוש, צבט אותי בלחי ואמר, "נו נו, לך יהיה כבוד גדול יותר כאן", כעת שראיתי את הכלי זמר עם לפידי האש, נזכרתי במעשה זה.

למחרת צוה התפארת שלמה שכל בני העיר יבואו להקריף עמו את בית החיים, לאחר ההקפה פתח הרבי ואמר, "על אהרן הכהן מעידה התורה ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה".

שורת הדין נותנת שיהיו רק חיים ולא מתים, כי מה תועלת יש להשם יתברך מן המתים, אף אם צדיקים הם ויושבים בגן עדן, מה יתרון יש לבוורא יתברך מכך שהם יושבים בגן עדן, 'היודך עפר היגיד אמתך' (תהלים ל י), אבל בני אדם שחיים וקיימים, הם מודים ומתפללים משבחים ומברכים, וגם שותים לחיים.

התפארת שלמה המשיך ודרש, בפרשת שפטים (דברים יח ג) במתנות כהנה של הזרוע והלחיים והקבה כתב רש"י, 'לחיים תחת תפלה שגאמר (תהלים קו ל) ויעמד פינחס ויפלו', זהו שאמר הכתוב 'ויעמד', ואין עמידה אלא תפלה, 'בין המתים ובין החיים' שהתפלל לקב"ה בטענה זו, שיראה את החלוק שבין המתים ובין החיים, ובכח טענה זו התקבלה תפלתו והמגפה נעצרה.

לכן סיים הצדיק, גם אתם הביאו נא מהר יי"ש לכאן ונשתה לחיים, מיד הביאו יי"ש ומיני מתיקה ושתו לחיים סמוך לבית החיים וברכו זה את זה בקול רעש גדול, "לחיים", "לחיים", ותבקע הארץ לקולם.

אחר ברוך התפארת שלמה שתפסק המגפה וילכו כלם לבתיהם בששון ושמחה רבה, מאותו יום והלאה נעצרה המגפה ולא נשמע עוד קול צוהה בעיר ונולשצובה. באופן זה היה התפארת שלמה מסתיר את נפלאותיו מופתיו ושועותיו, למען לא יגדיל הענין רק הכל כלאחר יד ובצנעה. (נפלאות התפארת שלמה)

הם אינם צודקים, מתים במיתה משנה. (ויקהל משה)

ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה (טז ל)

מכח יגיעתו בתורה בקדשה וטהרה וקנאותו לכבוד ה', זכה רבי שלמה אליעזר אלפנדר זיע"א להגיע למדרגות גדולות וזכה שהתקיים בו מאמר הכתוב (איוב כב כח) 'ותגזר אמר ויקם לך'.

מעשה נורא היה באיסטנבול, שהתכנסו אנשים במקום אחד ובתוכם בעלי חכמה והתחילו לחקר במהות סבת רעידת האדמה, זה אומר בכה וזה אומר בכה, עמד הרב אלפנדר שניכח שם על רגליו ואמר, "דעו כי אפלו לדבריהם וחקירתכם שעתה לא יתכן שתהיה רעידת אדמה, אם יהיה רצון הקב"ה שתהיה עכשו רעידת אדמה, בודאי שתהיה, אף שהדבר נגד הטבע".

באמרו זאת והנה פתאום נהיה רעש גדול מרעידת אדמה, ותהם כל העיר קושטא ותהי לחרדת אלקים, מאז החזיקו את הרב אלפנדר לאיש מופת, שדבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם. (קובץ אור תורה תשנ"ז - שנג)

ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה (יז יג)

אחר שפרצה מגפה בעיר ונולשצובה, בה נספו חללים רבים רחמנא לצלן, מהרה קבוצה מאנשי העיר לנסע לראדומסק אל הרה"ק התפארת שלמה זיע"א, לבקש ממנו כי מאחר ועירם היא עיר מולדתו, על כן יואיל נא לנסע עמם לעיר ולברך אותה שיסיר ה' מהם כל חלי וכל מדוה.

נעתר הרבי להפצרתם ונסע לעירם, כשבא למקום יצאו לקראתו בתפים ובמחולות כל בני העיר אנשים נשים וטף, כלם מלבשים בגדי שבת ולפידי אש בידיהם, וחקמי העיר עם הרב דמתא בראשם.

כשראה התפארת שלמה את כל התכונה הגדולה, אמר למקורביו, כמה גדול רוח הקדש של הרה"ק היהודי הקדוש מפשיסחא

הדין דבר יום ביומו, היו יושבים בראש ההרכב בעת סדור גטין וחליצה.

משיצא רבי לייב מלפניו נכנס הדעת סופר במצוקה, כל ימיו נצבה לנגד עיניו כתמורור ומחסום אזהרתו של אביו **השבט סופר** זצ"ל, לבל ימנה במחלקת כל שהיא, ואף רבנותו עצמה לא באה לו אם במחלקת היתה כרוכה, ואיככה יוכל לנהל סדור גט שקלו פרוד בין הדבקים.

מתוך שהיה טרוד בבעיה זו בהסתובבו אנה ואנה בחדרו, נקפו רגליו והוא ישב על הכרסא, עד מהרה נפלה עליו תנומה והוא ראה את אביו בחלומו שנגלה אליו ושאלו, "למה שרוי אתה במצוקה", והוא ענה את אי רצונו להמנות על בית הדין בעת שמסדרים גט.

אמר לו אביו בעירה פעזינג הסמוכה מכהן כרב אחד מתלמידי שראוי והגון לכהנה, אף פרנסתו דחוקה, הורה לדיני פרשבורג שבכל עת שעליהם לסדר גט, ידונו בכל צדדיו, ואחר שיחליטו יסעו שנים מהדינים לפעזינג ויצטרפו לאותו רב בסדור הגט, כך לא תזדקק לשבת בסדור גט, שכן לעולם לא יערכו גטין בפרשבורג בימיה.

מני אז עד אחרית ימי הקהלה, נהגו דיני פרשבורג לסדר גטין רק בפעזינג הסמוכה, והיה בכך משום החזקת ידו של אותו רב העירה, כך לא נזקק הדעת סופר להזקק לדבר שרוח מחלקת מרחפת עליו. (רבי עקיבא ותורתו)

אם כמות כל האדם ימתון אלה (טז כט)

לפני הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א באו בעלי בתים והודיעו על רצונם להתדין לפניו עם הרב בעירם, אמר להם הדברי חיים, בקרח נאמר 'אם כמות כל האדם ימתון אלה' וגו' 'לא ה' שלחני', 'ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם' וגו' 'וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'".

לכאורה יש לשאל, במקרה ויתגלה לכלם כי 'לא ה' שלחני', מדוע מגיע להם מיתה בכלל, אלא מכאן למידים אנו שאם רודפים רב ואפלו בצדק, יש לרודפים סוף לא טוב הגם שבדרך הטבע, ואם

פרשת קרח

לא חמור אחד מהם נשאתי

כבר במסע ההלווייה של הרב הנערץ ידעו אנשי העיר כי מחלוקת עצומה עומדת לפקוד אותם. העיר השלווה שעד כה התנהלה על מי מנוחות תחת הנהגתו של הרב, תחוה סערה גדולה שאין לדעת כיצד תסתיים.

שני בנים היו לו לרב, אלא שבעוד שהבן הראשון היה סוחר ואיש העולם הגדול, עשיר ובעל נכסים, הבן השני היה תלמיד חכם מופלג שכוחו גדול בהוראה.

כשנה או כשנתיים אחרי נישואיו כבר היה הבן הגדול שקוע עמוק בעולם המסחר כשהוא משקיע את מירב שעותיו בעבודה נמרצת כדי להגדיל את הונו. מוח חריף היה לו, מורשה מאביו הרב, והוא ידע לזהות הזדמנויות עסקיות טובות, לקנות סחורה איכותית בזול ולמכרה ברווח נאה, כפול ומשולש. לשבועות רבים היה הבן נעדר מביתו ונוסע לירידים רחוקים, שם היה רוכש סחורה שהגיעה מעבר לים באניות סוחר עמוסות בכל טוב העולם, ומשווק אותם בסיטונאות לחנויות ולסוחרים.

קובע היה האיש עתים לתורה, ובכל יום ויום בין מנחה לערבית היה מקפיד על לימוד גמרא, אולם למותר לציין שיכולותיו התורניות לא הגיעו לאלו של אחיו הצעיר יותר שיושב היה על התורה ועל העבודה בהתמדה ובשקידה רבה, ובכשרונותיו המצוינים עמל ויגע בלימודו עד שידע ש"ס ופוסקים על בוריים.

ברבות הימים, משהתבגר הרב וכוחו לא היה איתו כמימים ימימה, נחלץ הבן הצעיר לעזרתו של אביו והיה מסייע בידו בכל הקשור לענייני הרבנות. תחילה לכל, הסמיך האב את הבן ונתן לו הורמנא להשיב ולהורות כדת של תורה, לפסוק הלכה למעשה לבני העיר ולתת מענה בשאלות ההלכתיות הרבות שהגיעו אל שולחנו של הרב.

הבן היה יושב לצד אביו, ופעמים שהיה יושב גם בגפו, ומקבל במשך שעות רבות את אנשי העיר שעלו ובאו כששאלותיהם בידיהם: האחד מבקש לדעת דינה של תרנגולת שזה עתה נשחטה, השני מבקש לבדוק את טיבה של הביצה שנמצא בה כעין מראה של דם, ואילו השלישי רצונו לדעת דבר מה בהלכות שבת.

בכל ארבעה חלקי השולחן ערוך היה הבן עוזר לאביו: החל משאלות של חיי היום

היה חולה וחלוש מאוד, נר אלוקים טרם יכבה, ולאחר שאראלים ומצוקים אחזו בארון האלוקים, נצחו אראלים את המצוקים והרב התבקש בישיבה של מעלה.

במסע ההלווייה התעקש הבן הגדול כי בנו הוא זה שיספיד במקומו, ומשכך עליו להיות ראשון המספידים עוד קודם לאחיו הצעיר. הדבר עלה בידו שכן הבן הצעיר בנועם מידותיו ביקש לברוח מהמחלוקת והודיע כי הוא מוותר ואין לו כל התנגדות לכך שאחיינו יפתח את ההספדים. גם במשך ימי השבעה עשה הבן הגדול ככל יכולתו כדי להביא לידיעת בני העיר כי הממשיך של אביו ברבנות הוא למעשה בנו, הנכד הגדול של אביו.

ככלות ימי השלושים, כשהנהלת הקהילה, טובי העיר ופרנסיה, התאספה כדי לקבל את ההחלטה על המשך הרבנות בעיר, התלהטו הרוחות עד מאוד. הבן הגדול הגיע לאסיפה ותבע בפה מלא את רבנות העיר. במילים קצרות הודיע הבן הגדול כי מאחר והוא הבן הבכור לאביו, הרי שבדין הוא שיירש את אביו והוא זה שיתמנה לרבנות העיר, היות וכך הרי שאת זכותו הוא מעביר לבנו, ולכן הוא מבקש להכריז עליו באופן מידי כרב העיר.

הבן הצעיר לא הגיע לאסיפה זו, אך מרבית משתתפי האסיפה למעשה צידדו כי דווקא הוא זה שצריך לקבל את כתר הרבנות. בזה אחר זה נעמדו המשתתפים והעלו נימוקים שונים לכך שדווקא בנו הצעיר של הרב הוא זה שיוכתר לרב. תחילה לכל, הוא בן ולא נכד. שנית, הוא כבר מוחזק ברבנות, מכל אותם השנים בהם סייע לאביו והורה הלכה ברבים. ושלישית והוא העיקר, הבן הצעיר הוא זה שמרוצה לקהל, בני העיר מחבבים אותו ורוצים אותו כרב, ולכן הוא זה שצריך להיות הרב.

הבן הגדול לא נשאר חייב, ובמהלך הויכוח הגדול שהתגלע באסיפה, הודיע כי אם ההחלטה 'הנכונה' לא תתקבל כאן באסיפה, הרי ש'הרבה דרכים' יש לו, והוא יפעל באמצעים אחרים כדי להביא את התוצאה הרצויה מבחינתו. לשמע הדברים הקשים, קם ראש הקהילה והודיע על נעילת האסיפה ללא כל קבלת החלטה.

מאותה אסיפה פנה הבן הגדול והלך אל בית מחותניו, אלו שהשתדכו עמו בבנו זה אשר עליו דיבר נכבדות. מחותנים אלו, מלבד שהיו עשירים מופלגים מדורי דורות, היו גם

יום מחלק אורח חיים, דיני תורה ושאלות של בין אדם לחבירו מחלק חושן משפט, הלכות הבית היהודי בחלק אבן העזר, והלכות שחיטה, בשר וחלב וכיוצא באלו, מחלק יורה דעה. הידיעות המקיפות שהיו לו, בשילוב כוח הפסיקה, הביאו לכך שתשובותיו היו חדות וקולחות, לשמחתם ולהנאתם של השואלים.

אמנם הקהילה לא הכירה בבנו של הרב כנושא תפקיד רשמי, כך שמשכורת הוא לא קיבל, אולם האב היה נותן לבנו חלק נכבד מהמשכורת אותה קיבל, כך גם נתן לו חלק מהכספים שקיבל מבני הקהילה בהזדמנויות שונות, כמו במכירת חמץ וכיוצא בזה, וכך היה הבן מכלכל את משפחתו ברוכת הילדים.

בתקופה האחרונה לחיי הרב עלי אדמות החלה תסיסה רבתי מתחת לפני השטח. הבן הגדול זיהה שלמעשה אחיו הצעיר הפך להיות הרב הלא רשמי של העיר. הוא הבין כי אחיזתו זו בחלק המעשי של הרבנות יכולה לסייע בידו כדי לקבל בפועל את הרבנות לאחר אריכות ימיו ושנותיו של אביו, בעוד שהוא למעשה הבן הגדול, והוא זה שצריך לרשת את אביו בתפקיד נכבד זה.

שמה תשאלו: וכי הבן הגדול לא היה חכם המכיר את מקומו?! וכי לא ידע שאמנם הפרוטה מצויה בכיסו אך חכמת התורה מצויה במוחו של אחיו והוא זה הראוי לאותה אצטלה? התשובה היא שבוודאי ידע זאת גם ידע, אלא שטענה מקורית הייתה בפיו: אמנם אין כוחי גדול בתורה ובהלכה, אך בן יש לי, תלמיד חכם ויודע ספר, והגיעה שעה שיירש בני זה את גדולתי המגיעה לי בדין. אם אמרו "בני בנים הרי הם כבנים" הרי שלכך התכוונו, שאם כתר הרבנות מגיע לי בירושה, כבן הבכור של אבי, הרי שאני הזוכה בזה ומעבירה לבני שלי.

הבן הגדול שגמר אומר להביא לכך שבנו הוא זה שיקבל את הרבנות, הורה לבנו כי יתחיל גם הוא לקבל קהל ולהורות הלכה למעשה, כמי שעושה 'שימוש' לתפקיד הרבנות המצפה לו. האב לא הסתיר את כוונתו, כשהוא מצר את רגלי אחיו ומנסה להכניס במקומו את בנו.

מלבד שבני העיר לא שיתפו פעולה עם נסיונותיו של הבן הגדול להביא לכך שבנו יהיה מורה הוראה בעיר, וכולם המשיכו כהרגלם לשאול את הבן הצעיר, הרי שעצם עניין זה לא נמשך זמן רב מדי. האב כבר

ליפשיץ, מגדולי הרבנים של דורו, נכנסו ובאו במשך זמן פרנסי העיר שדליץ, כשהם מציעים לו לשבת על כיסא הרבנות בעירם.

יום אחד הופיעו בביתו של רבי ברוך מרדכי שניים מנכבדי העיר שדליץ, מחברי הוועדה הבוחרת של הרב, ותוך כדי שיחה על ענייני הקהילה גילו לרב, כאילו בדרך אגב, שרב פלוני, אף הוא אחד המועמדים לאותה משרת רבנות בשדליץ, הציע להם ממון רב כדי שיטו את הכף לטובתו ויביאו לבחירתו, אולם הם דחו את הצעתו של הרב ההוא, כיון שהם סבורים שהלה אינו ראוי לאצטלת הרבנות בקהילתם החשובה.

רבי ברוך מרדכי שנודע כפיקח גדול ומבין דבר מתוך דבר, עמד מיד על המשמעות הנסתרת בתוך דברים אלו. שני נכבדים אלו למעשה מצפים ממנו למתת כסף נאותה, 'שוחד' בלשון שאינה נקייה, כדי שיצדדו בו בשעת הדיון בוועדה על מינויו של רב העיר. הם מספרים לו את מה שהציע אותו רב, כדי שהוא יבין שגם עליו לנהוג 'מנהג' זה ולתת להם שוחד כדי להביא את תמיכתם בו.

וכיון שנכבדים אלו הלכו סחור סחור ודיברו אליו בלשון רמזים, השיב להם רבי ברוך מרדכי אף הוא באותה מטבע, וכה אמר להם: **בפרשת קרח מספרת לנו התורה, שכאשר משה שלח לקרוא לדתן ולאבירים, השיבו לו שני יריביו (במדבר טז יד): 'הַעֲיִנִּי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקֶר לֹא נַעֲלָה' ועל תשובה זו נאמר בהמשך הכתוב (שם פסוק טו): 'וַיַּחֲרֵם לַמֶּשֶׁה מָאֵד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאָתִי וְלֹא הִרְעִיתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם'.**

נשאלת השאלה: מה הקשר בין הדברים שדתן ואבירים לתגובה של משה? אלא, המשיך רבי ברוך מרדכי ואמר, כשדתן ואבירים אמרו למשה 'העניי האנשים ההם תנקר', הם בקשו לרמוז למשה רבינו שהם מצפים ממנו לדמי 'לא יחרץ' בתמורה לתמיכה בו, וכשיקבלו את הכסף שאותו הם דורשים, ישימו עצמם כלא רואים את כל מה שעושה משה רבינו ויפרשו מעדת קרח.

על כך השיב להם משה רבינו: 'לא חמור אחד מהם נשאתי'. הייתה זו דחייה מוחלטת לרמז השפל של רשעים אלו. משה רבנו הצהיר שמעולם הוא לא נאות לקחת ממישהו שוחד או להציע לו דמי לא יחרץ.

שני הנכבדים מיהרו לקום ממקומם בבוש פנים, תוך השמעת דברי התנצלות שלא התכוונו חלילה לבקש מהרב שוחד בדרך כלשהי.

בסופו של דבר הכריעו פרנסי שדליץ בזכותו של רבי ברוך מרדכי, ובאסיפת העסקים הצביעו כולם בעדו. ואכן רבי ברוך מרדכי כיהן פאר בעיר שדליץ עד סוף ימיו.

את קולו ואמר בתוקף: בוודאי ובוודאי שהבן הצעיר הוא זה שצריך להתמנות לרב, והוא זה שהעטרה הולמתו.

העיר הייתה כמרקחה, ואל אזנו של הבן הגדול שקיווה לראות את מימוש חלומו בעזרתה של המחוננת, הגיעה הידיעה על דברי הרה"ק משינאווא. האיש לא יכול היה לכלוא את כעסו ואמר בחוצפה גדולה: הבה ונראה דבר מי יקום, אם דברי הרב משינאווא או המחוננת שלי עם כספה?!

בני העיר לא אחרו רגע ואצו רצו אל הרה"ק משינאווא ואמרו לו את דבריו המוחצפים של הבן הגדול על השוחד שבוודאי יטה את הכף לטובתו. לשמע דברי נבלה אלו נענה הרה"ק משינאווא ואמר: דעו לכם, שאיש זה אפילו 'עוזר למלמד' לא יהיה בעיר הזאת! לדאבונם של בני העיר, שתדלנותה של המחוננת עלתה יפה וקשריה המסועפים הוכיחו את עצמם. המחוננת נתנה כסף רב כשוחד למקבלי ההחלטות, והם שלחו להודיע לבני הקהילה כי נכדו של הרב הוא זה שיתמנה כרב רשמי לעיר. נכד הרב, שמח וטוב לב, הוזמן לבוא אל בית הממשל העירוני כדי לקבל את כתב המינוי לרבנות העיר.

אלא שבשלב זה אירעה תפנית שאיש לא העלה על דעתו: עוד האיש עולה על מדרגות בית הממשל ולפתע הוא נפל ארצה רח"ל. הרופאים שהוזעקו למקום, קבעו את מותו תיכף ומיד.

בנו של הרב ראה ולא לקח מוסר. במקום להפנים את הרמז השמימי ולדעת כי כתר הרבנות שייך לאחיו הצעיר והשוחד לא יעזור כלום, הוא החליט להתעקש ובעצה אחת יחד עם המחוננת החליט שכתב הרבנות יעבור אל נכדו, בן בנו הנפטר, אלא שגם הנכד נפטר בפתאומיות ל"ע.

באותם הימים הגיע הבן הצעיר אל הרה"ק משינאווא כדי להסתופף בצילו ביום הושענא רבא. עוד ביום הושענא רבה הזמין הרה"ק משינאווא את גבאו, כותב המכתבים, ופקד עליו לכתוב בדחיפות אגרת אל אנשי שלומינו היושבים בעיר לעמברג ולבקשם כי יפעלו למנותו כרב וכמורה הוראה בעירם, וכך הווה.

כשהבן הצעיר עזב את העיר בדרכו ללעמברג, הגיע רב אחר וניסה להשתדל לקבל את הרבנות בעיר, אלא שהרה"ק רבי שמחה יששכר בער מציעשנוב זיע"א, בנו של הרה"ק משינאווא, הזהיר את הרב ואמר לו כי מוטב יעשה אם לא יכניס ראשו במקום סכנה זה.

אל ביתו של הגאון רבי ברוך מרדכי

בעלי קשרים ענפים עם החלונות הגבוהים בעיר ובמדינה. ידידים ותיקים היו לרבים מאנשי השלטון וממקבלי ההחלטות, וטובות הנאה הדדיות היו באות ומגיעות שם ברצוא ושוב.

הרבה יותר תוקף ועוז מהמחוננת עצמו היה למחוננת הנכבדה, בהיותה אישה תקיפה ובעלת נחישות היודעת לעמוד על שלה ולהשיג את מבוקשה. את ההון הרב של המשפחה, ויתרה מזאת, את מערכת הקשרים הענפה עם בכירי השלטון, היא זו שהביאה מירושת אבותיה, וכוחה עוד לא תש להוסיף עליהם עוד ועוד. המחוננת הייתה מיומנת בניצול קשריה כדי להעצים את הונה, ובאמצעות עושרה להרחיב את קשריה, וחוזר חלילה.

המחוננתים קבלו את פני בן הרב והתעניינו על סיבת בואו. בן הרב לא הלך סחור סחור אלא ניגש ישר אל העניין לשמו הגיע: הלא ידעתם כי מבקש אני למנות את בני, הלא הוא חתנכם, לתפקיד החשוב של רב העיר. מי כמונו יודעים עד כמה דווקא הוא זה הראוי לכהונה זו, אלא ש'למרבה הבושה והחרפה', דווקא בני העיר לא מכירים בכך, והם מבקשים משום מה למנות את אחי הצעיר להיות רב העיר. עלינו איפוא לטכס עצה יחדיו כדי להביא לכך שדווקא הוא זה שיתמנה, ואם בני העיר לא מסכימים לכך, עלינו לראות איך לאלץ אותם שיסכימו.

המחוננת לא הסגירה את מחשבותיה, אך מיד אמרה לעצמה: מלבד הכבוד הגדול שיפול בחלקנו כשחתננו הוא יהיה רב העיר, הרי שדבר זה כלל אינו יכול להזיק... הרי אנו יודעים היטב עד כמה קשרים טובים יכולים לעזור ולסייע במקומות שונים. בוודאי שהדבר יהיה נכון אם חתננו יהיה רב העיר... הוא בוודאי יוציא פסקים והוראות כפי שיעלה בדעתנו, וחגיגה גדולה תהיה לנו...

לאחר דקות ארוכות של הרהור התנערה המחוננת ממחשבותיה ואמרה: הכסף יענה את הכל! כבר היום אפנה אל אנשי שלומינו במערכת השלטון, ניתן להם דורונות ו'מתן שכרה בצידה', ונפעל אצלם להתערבות מיידית של השלטונות ולקביעה כי חתננו, נכדו של הרב, הוא זה שצריך לשבת על כסאו ולמלא את מקומו.

בעוד שהבן הגדול מצוי אצל המחוננת הרי שקבוצה גדולה וחשובה של בני העיר, בהם חסידיים ואנשי מעשה, הגיעה אל ביתו של הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א וביקשו ממנו לומר את חוות דעתו. המשלחת הנכבדה הציגה בפני הרה"ק משינאווא את כל פרטי העניין במשך שעה ארוכה, ולאחר שסיימו, הרים הרה"ק משינאווא

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חז תא

חֲדָתָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות

טובה זו למשה רבינו, וזהו שנאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, כלומר בשונו אל משה רבינו סיפר לו כי המגפה נעצרה מעל ישראל, כי ביקש לבשר לו את הבשורה הטובה.

המגפה נעצרה מכח ברכת הצדיק

אפשר לומר עוד שבא אהרן הכהן להודיע כי ההצלחה שלו היא מכח ברכת משה רבינו ע"ה שציווהו לעצור המגפה ולכן חזר ואמר למשה רבינו כי המגיפה נעצרה. כח זה נמצא בכל הדורות שכן 'איתפשטותא דמשה בכל דרא', ובכל דור מגינים הצדיקים על המקום מכל צער ומגפה. ועוד יותר מכך מצינו כי גם האמונה בברכת הצדיק ממשיכה ברכה להינצל מהמגיפה, כאשר מסופר כי פעם בשעת מגיפה שהפילה חללים רבים, הכריז הרה"ק בעל ייטב לב ע"ה כי כל מי שישתכל בצורתו לא יאונה לו כל רע, ואכן התפרסמו דבריו בערי האזור ורבים נהרו להביט בצורת קדשו כדי להנצל מהמגפה, וכאשר הבחין הרה"ק בבני אדם העומדים ומתבוננים בו תמה לפשר מעשיהם, וכשהשיבו לו שהם מבקשים להנצל ממוות בזכות הסתכלותם בפניו, תמה לפשר הדבר כי אינו זוכר שיצא דבר זה מפיו, אמנם התיישב בדעתו כי אם אמנם יצא כן מפיו בודאי תקיים הבטחתו ותעמוד להם הזכות, ואכן זכו להינצל מכל רע ככל היוצא מפי הצדיק.

זכות הצדיק מגינה

עוד מסופר, הפוסק הנודע רבינו דוד הלוי ע"ה בעל טורי זהב, כיהן ברבנות בקהילה היהודית בעיר לעמברג, והגעתו לעיר זו כרוכה היתה בסיפור מצער, כי מתחילה היה נוהג רבנותו בעיר אחרת, וברוב התמדתו בתורה היה הוגה בלימודו בבית המדרש עד השעות המאוחרות בלילה, ובקומו מתלמודו היה חלש ועייף מאד, ובשונו לביתו היה נכנס לפונדק המקומי להשיב את נפשו בכוסית משקה, לימים נודע לאנשי העיר שהרב יושב לשתות במקום מושבם של פחותי העיר, ומשכך גירשו את רבם הגדול מן העיר, ואז יצא מעירו ונעשה לרב בעיר לעמברג. ברבות הימים פרצה מגיפה ל"ע באזור לעמברג, ונפלה פתקא משמיא בעיר לעמברג, ונמצא כתוב בה 'וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי' (ישעיה לז לה), ואכן בעיר עצמה לא היה אף מקרה רע ח"ו, וניצלו כל יושבי העיר בזכות הצדיק.

כשמתבוננים בפסוקים רואים כפל לשון 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', ושוב לאחר פסוק אחד נאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, וכבר עמדו בשאלה זו רבים ממפרשי התורה.

יתכן לפרש הפסוק, שאהרן שב אל משה ובישר לו שהמגפה נעצרה, ואחר שמתחילה נעצרה המגפה כמו שכתוב 'ותעצר המגפה', אבל אהרן הכהן לא אמר די בכך שמנע את המגפה מעל ישראל, אלא טרח לשוב ולבשר בשורה

ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויהיו המתים במגפה וגו'. וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה (יז-טו). כתוב במשלי (טו ל) 'שמועה טובה תדשן עצם', לפיכך אל ימנע אדם טוב מבעליו מלבשר טובות, כי כן דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות. וזה שמצינו אצל אהרן הכהן שנשלח על ידי משה רבנו להקטיר קטורת ולעצור בכך את המגפה מישראל, ואכן רץ אהרן אל תוך הקהל כשהמחתה בידו ובכך נעצרה המגפה מעליהם.

מילתא דפליאה

בכל יהודי ישנה נקודת חיות שאינה נכבית

בן יצחק בן קהת בן לוי (טז א). כל אדם מישראל יש בו חלק רוחני ונקודת חיות שאינה נכבית לעולם, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קט:): על בקשתו של יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), הכוונה שלא יזכר שמו של יעקב על מחלוקתם בעדת קרח. והדברים צריכים הבנה, וכי אם לא ייזכר שמו של יעקב לא נדע שהוא אביו של לוי, ומה מועיל שאין מזכירים את שמו.

ופירש הרה"ק רבי יצחק מווארקא ע"ה, כי יעקב אבינו ע"ה הוא הברית התיכון המברית מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זוהר הקדמה א:), וכל אדם יראה' יש בו נקודה וחלק מיעקב אבינו ע"ה, אשר על ידה יוכל תמיד לשוב ולהתעורר בנקודת הטוב. וזו היתה תפילת יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא יגיע שום חטא ופגם ח"ו לחלקו ולנקודתו, כדי שעל ידי חלקו יוכל כל איש להלהיב שביבי זיקי נשמתו ולעוררו ולזכות על ידי זה לתשובה שלימה.

הנקודה הפנימית שבלב האדם מעוררת אותו לתשובה

ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד:). 'אף על פי שחטא ישראל הוא', כי אף אם חלילה וחס יזיד אדם וירשיע, לא יפגום נפשו ונקודתו הפנימית, הוא חלק יעקב אשר בפנימיותו, כי כל זמן אשר חלק יעקב בקרבו ועדיין לא נכבה לגמרי ח"ו, ע"י זה יוכל לזכות לתשובה שלימה.

ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד כשרבי צדוק הכהן מלובלין ע"ה (מחשבות חרוץ אות יג) גם מחדש כעניין זה יסוד נפלא, שהכלל הידוע 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' נתחדש רק מיעקב אבינו ע"ה והלאה, וזה לשונו: ואמרו ז"ל (בראשית רבה סג יד) שביום שמת אברהם אבינו ע"ה יצא עשו לתרבות רעה ונפרד מלהיות נקרא עוד זרע יצחק, ובקידושין (יח). איתא דעשו ישראל מומר, והיינו דקודם שיצא לתרבות רעה היה עליו שם ישראל ונימול לשמונה אלא שנשתמד, ואף דבישראל גם מומר אף על פי שחטא ישראל הוא, זהו רק בזרע יעקב שכבר נפקע חבל הנחלה בשלושה חוטין דאין יכול לינתק עוד, אבל בזרע יצחק אף דהיה נקרא תחילה בשם ישראל משנשתמד ויצא לתרבות רעה יצא מכלל ישראל.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

סופו הנורא של המלשין

ומיד עזבו את הבית. לאחר שיצאו מפתח הבית נשתרבה לשונו של הרשע ומחנק עלה בגרונו, אשתו של המלשין בראותה צרתו אצה לה הדרך אחר החתם סופר לבקשו על נפש בעלה שיתפלל לרפואתו, נענה החתם סופר, אני מתפלל עבורו תפלה ההוגנת לו 'ולמלשינים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו', ותוך כדי דיבור יצאה נשמתו.

החתם סופר ברצותו לקדש שם שמים בריבים מצא לנכון ללכת ללויה ובשעת ההספד פתח ואמר 'שמחה לארצך' שמחה מובל לקברות לארץ, ממילא 'וששון לעירך', העיר פרשבורג צהלה ושמחה

בליטול רוע הגזירה, המשיך החתם סופר בלימודו כאילו מאומה לא היה. העסקנים הנאמנים נשארו על עמדם ולחשו שוב שצריך לפעול בלי שום דיחוי הורה החתם סופר באצבעו על הגמרא וענה 'הרי אנו עושים', והמשיך להרצות שיעורו בלי שום שינוי.

לאחר השיעור הלך החתם סופר בלויית ראשי הקהל אל המלשין כדי לנסות ולדבר על לבו אך ללא הועיל, אותו רשע לא קם ולא זע מפניהם, והתחצף ואמר שאין לו מה לדבר אתם כאן, ולמחרת בבוקר יוכלו לשטוח כל דבריהם בבית המשפט. נענה החתם סופר ואמר **בוקר וידע ה' את אשר לו,**

בקר וידע ה' את אשר לו (טז ה). בפרשבורג עירו של החתם סופר ע"ה היה דר רשע בשם שמחה, שעינו היתה צרה בתלמידי החתם סופר העוסקים בתורה, ואיים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא, והתרברב כי ילבישם כולם במכנסיים אדומות של הצבא. כאשר נוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה, אצו אל רבם החתם סופר ונכנסו אליו בעיצומו של לימוד שיעורו בישיבה, כדי להודיעו על כך ולשמוע ממנו כדת מה לעשות, ולפי שלא היה מפסיק אז בדיבור רמז להם לומר מה בפיהם, כאשר סיפרו הדברים וגעו בבכיה שצריך לפעול מיד

פעמים שמקבל ברכה ממעל ומבזזה על דברי הבל

את הנער. והוא ממש כדברינו שיש להשגיח על ההשפעה הטובה שלא תלך לדבר שאין בו ממש. והוסיף לבאר שם שמטעם זה לא קילל בלעם את האתון והוצרך להתעמת איתה, כי אם ישתמש בכוח הקללה על האתון לא יהיה עוד בכוחו לקלל את בני ישראל ח"ו.

קרח השתמש בכוחות שקיבל משמים לדברים פסולים והפסיד מעלתו

כן יש לפעמים שאדם מקבל כוחות ממרום כדי להתעלות בהם בעבודת ה', וצריך זהירות יתירה שלא ישתמש בכוחותיו לדברים פסולים, וכמו שמצינו אצל קרח שהיה בעל מדרגה גבוהה, ויכול היה להתעלות ביותר במדרגות רוחניות, כמו שאמר **החידושי הר"ם ע"ה**, שאם לא שנחלק על משה רבינו, היה קרח מתמנה להיות לו גדול כדוגמת כהן גדול, אבל לא עלתה בידו והשתמש בכוחותיו כדי לחלוק על משה רבינו, וגרמו לו מעשיו שנאבד לגמרי עד שנבלע הוא וכל אשר לו באדמה. מכך יש לנו ללמוד על כח הברכה והשפע היורד משמים לכון מעשינו לתורה ומצוות ושם יראה ברכה והארה. כך גם מקובל בשם צדיקים שכל הנאותיו של אדם קצובות לו מראש, ולכן יש להיזהר שלא להנות הנאות מיותרות כדי שלא להפסיד את ההנאות על דברים שאין בהם ממש, ובכך יהיה באפשרותו לקבל את השפע הנצרך לו בכל הענינים. וכמו שמצוי שאדם מתברך מפי הצדיק, ואחר כך בצאתו הוא הולך ונהנה מאכילה ושתיה וכדומה, וכל כוח הברכה הולך לאיבוד באותן הנאות של שטות.

השפע יורד לעולם כשהוא כלול מטוב ורע לשמור ההשפעה שלא תלך לדבר שאין בו ממש

ביאור העניין הוא, כי כל השפעה יורדת לעולם כשהיא כוללת טוב ורע יחד [כמבואר בשפת אמת (לך לך תרנג"ד ד"ה בפסוק): כל הארה הבאה לעולם באה עמה הסתר וקליפה, מטעם תערובות טוב ורע שנעשה בכל העולמות. ועוד איתא שם (ראה תרמ"ג ד"ה במדרש): שבכל הארה היורדת משמים בכל יום יורד גם כן איזה התנגדות מסטרא אחרא, וזה ענין תערובות טוב ורע שנעשה אחר החטא, שאין שום מדרגה שלא יהיה צריך בירור], ועל האדם מוטל להשכיל לנצל את ההשפעה לטובה ולא להיפך חלילה, וכן שלא להוציא את ההשפעה לדברים שאין בה ממש, אלא לשמור שתבוא הברכה לדברים שיש בהם תועלת.

ראיה לדבר כתב רבינו יצחק בן יהודה הלוי ע"ה מגדולי הראשונים כמלאכים בספרו **פענח רזא** (בלק), למדים אנו מגיחזי משרתו של אלישע הנביא, אשר נשלח בידי אלישע להניח את המטה על הנער המת כדי להחיותו, ככתוב (מלכים ב' ד כט-לא) 'ויאמר לגיחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תענונו ושמע משענתי על פני הנער. ויקם וילך אחריה. וגחזי עבר לפניו וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין קשב, וישב לקראתו ויגד לו לאמר אל הקיץ הנער'. הסיבה לכך היא, שבדרכו אל הנער פגש בכלב מת והניח עליו את המטה והעמידו לתחיה וכיון שכבר השתמש בכח הברכה שוב לא יכל המטה להועיל להחיות

ויקח קרח וגו' (טז א). במדרש (במדב"ר יח ג) איתא: אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון. כשרואים דברים מפורשים כאלו מתעצמת התמיהה, אם ראוי היה לאדרת גדולה, מדוע אכן לא הגיע אליה, ולהיכן הלכה השפעת קדושה זו.

הנראה לבאר זאת על פי מעשה באדם שהיתה דרכו לעשות כל מיני תכסיסים המושכים עיני האדם, והיו בני אדם מתאספים סביבו ומתבוננים בהערכה על כל מעשי ידיו. אמרו עליו הצדיקים, באמת מזלו של אותו אדם שיזכה לגדולה ומלכות ויהיו רבים כרוכים אחריו מביטים בו בהערצה ומטים אוזנם לשמע מילותיו, אלא שברוב סכלותו מנצל הוא את כוחותיו הגדולים לדברי שטות שאין בהם ממש, ונמצא שהוא מאבד את כוחותיו הגדולים על לא דבר.

לשמור על כוח הברכה שלא תלך לאיבוד

וכן מסופר על הגאון רבי מרדכי בנט ע"ה, שאמר פעם לאדם שהיטיב עמו שיקנה כרטיס הגרלה בעל מספר מסוים ובעזרת ה' יזכה בגורל בסכום הגון. אותו אדם רצה לנסות את הבטחת הצדיק, וערך בביתו גורל ואכן עלה בגורל אותו מספר. אולם בגורל הגדול האמיתי לא עלה הכרטיס האמור בזכיית הגורל, ובא להתלונן בפני הגאון שלא התקיימה ברכתו. כיון ששמע הגאון איך שגם בביתו ערך גורל כדי לבדוק את כח ההבטחה, השיב הגאון ואמר, כיון שכבר השתמש בכוח הברכה באותו גורל מיותר שערך בביתו, שוב לא היה בכוח הברכה לעזור בגורל האמיתי.

כל אדם יתגבר על היצר המיוחד אליו

ויתן נפשו כדי לקיים מצוה זו ולא יאבד תיקון נשמתו חלילה. ובוודאי אם ניתן לנו שליחות זו, הרי כח המשלח בשליח, ויש לנו את כח המשלח בורא כל עולמים ששלחנו לעולם הזה, והוא הנותן לנו את הכח לעמוד איתן כנגד פיתויי עולם הזה והבליו, ולעשות רצונו בלבב שלם.

הכובש את יצרו - המיוחד לו

ואלו דברי התנא 'איזהו גיבור הכובש את יצרו', שכך פירש הרה"ק העבודת ישראל ע"ה במשנתו, 'הכובש את יצרו', היינו שכובש את יצרו המיוחד לו. וכן אמרו חז"ל (סוכה נב): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום', 'יצרו' היינו יצר המיוחד לאותו אדם, ובכל יום הוא מתגבר להסית את האדם ולהעבירו על דעת בוראו, ועל כך עזרתו ממעל להצליח להתגבר עליו, כדברי הגמרא שם: 'ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו'.

לכל אחד יצר הרע על פי מעמדו

ואף הבית הלוי מבריסק ע"ה הלך בדרך זו לפרש 'הכובש את יצרו' היינו יצרו המיוחד לו, אך למד זאת בדרך שונה. לכל אחד ישנו יצר מיוחד למעמדו ומצבו, לעשיר יאמר היצר הרע שלא יתן צדקה, אך ללמוד תורה אינו מפריע לו בשעה זו, ואדרבה ימליץ לו שלא יזדקק עכשיו לעניים ונצרכים כי מבטל תורה הוא. לעומתו היצר הרע של תלמיד חכם ובחור ישיבה, יאמר לו שכדאי וראוי שיתעסק במצוות להרבות צדקה וחסד, וטוב יהיה אם יעזוב את בית המדרש, ויסביר לו בטעם רב שתכלית הלימוד היא עשיית המצוות.

והנה אי אפשר לומר שהיצר מגיע בטענות נבובות, הוא אמנם 'מלך זקן וכסיל' אך כבר פירשו בזה שהיצר הוא העושה מהאדם כסיל, ולכן יש להתחכם כנגדו ולבדוק היטב מהו הנכון ומה רוצה ודורש ממנו הקדוש ברוך הוא בעת זו, ולא יניח ליצר להונות אותו בטענות ומענות. ועל כן אמרו 'איזהו גיבור הכובש את יצרו' ולא אמרו 'הכובש את היצר', כי התנא רצה להשמיענו כי על הגיבור הוא זה היודע לכבוש את היצר המיוחד למצבו, ולהשכיל במאזני צדק מה רצון ה' ממנו.

המצוות לא תבוא אל תיקונה השלם, וזה סוד ירידת הנשמות בגלגול בעולם כדי להשלים כל תרי"ג מצוות, ומטעם זה יש לכל אדם מצוה מיוחדת אשר בה תלוי עיקר תיקונו בעולם.

מצוותו הייחודית שעליה נדרש

לתת את נפשו ומרצו יותר

ומלבד עבודתו להשלים קומתו בקדושה בתרי"ג המצוות, עוד נכונה לו ומצפה לו עבודה זו לתקן את אותה מצוה המיוחדת לו, כדברי בעל התניא ע"ה (אגה"ק פ"ז) הממשיל זאת לאיברי האדם, שכמו שבצורת איברי האדם יש לכל אבר פעולה פרטית ומיוחדת, העין לראות והאוזן לשמוע, כך בכל מצוה מאיר אור פרטי ומיוחד מאור אין סוף ברוך הוא, ואף שכל נפש מישראל צריכה לבוא בגלגול לקיים כל תרי"ג מצוות, מכל מקום נצרכת העדפה וזהירות וזריזות יתירה לאותה המצוה המיוחדת לה, ביתר שאת ויתר עוז כפולה ומכופלת למעלה מעלה מזהירות שאר המצוות.

וכמו שמצינו בגמרא (שבת קיח): שהיו האמוראים מעידים על עצמם שהיו זהירים כל אחד במצוה מסוימת, כאמרם 'אבך במה זהיר טפי', כי אחר שהשיגו עיקר עבודתם ושליחותם בעולם היו זהירים בה ביותר. וכפי שיתקן עצמו בעבודה המיוחדת לו כך יזכה להתעלות בשאר עניני עבודת ה', וכדרכם של גדולי ישראל בכל הדורות, שהיו נזהרים כל אחד במצוה מיוחדת להדר לקיים אותה בשלימות.

סימן למצוותו - היכן שהיצר מכניס

כוחות למנוע

אם כן איככה יוכל ויראה מה שליחות יוחדה לו, שעליו יתן נפשו לקיימה. ישית לב לראות באיזו מהמצוות מתגבר עליו יצרו בקביעות ומנסה בכל כוחו להכשילו, או אז יהיה בידו סימן מובהק כי מצוה זו או הנהגה זו היא התיקון המוטל עליו מאת משלח נשמתו הקדוש ברוך הוא ובעבורו בראו בעולם,

איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. (אבות פ"ד, מ"א).

ידועים דברי האר"י הקדוש ע"ה שאינו דומה עבודתו של אדם לשל אדם אחר מיום בריאת העולם ועד סופו, ואין אדם יכול לתקן המוטל על אחר שלכל אחד יש את שליחותו המיוחדת לו שבעבורה נשלח לעולם. על כך אמרו חז"ל (להלן משנה ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות על ידי שום אדם שבעולם, ולכך לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליינה. כיוצא בדבר הוא מה שאמרו (לעיל פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה', כלומר, אם נזדמנה לך האפשרות ללמוד ולהשכיל בדברי תורה, אל תדחה את הדבר, כי 'שמא לא תפנה' - שמא זהו הרגע שבשלו אתה נמצא כאן בעולם הזה, אל נא תחמיץ הזדמנות זו. כי ברגע אחר יהיה זה כבר תיקונו של רגע אחר, ודע כי רוצה ה' את מעשיך ושלחך לצורך תיקון העת העכשווית, ויתכן כי דווקא מצבך הנוכחי, מכל בחינותיך האופפות וסובבות את רוחך ונפשך הן בגשמיות והן ברוחניות, עם מלחמות היצר שיש לך עכשיו, הן הם הסיבה שלך נשתלחת לעולם הזה.

על האדם לקיים את כל המצוות

בשלימות

מעתה ישאל השואל וידרוש המבקש הכיצד ידע אדם את עתו, האין יבין מהו הדבר המיוחד שדוקא הוא צריך לתקנו. ללא ספק הדבר הראשון שעליו לדעת ובלעדיו לא תעלה ארוכה לנשמתו, הוא קיום כל תרי"ג המצוות ותיקון חכמים, ועוד יעסוק בתורה ובמעשים טובים ומידות ישרות וטובות, כי רק על ידי קיום כל התורה נשלם האדם באיבריו וגידיו וזוכה לקומה שלימה. אך הוא גופא הסיבה שיש לו להיזהר ביותר במצוותו המיוחדת לו, כי ידוע הוא ומפורסם כי כל נשמה נשלחה לעולם כדי לקיים כל תרי"ג מצוות, ועד שלא תשלים קיום כל

חסד לאברהם
ראדאמסק

חסד לאברהם
ר"א מקאליסק

יסוד האמונה

סידורו של שבת

ערכי נחל

ישמוח משה

תניא

זכרון זאת

שארית ישראל

תפארת שלמה

יסוד העבודה

מגן אברהם

דברי יחזקאל

פרי צדיק

צדקת הצדיק

דגל מחנה אפרים

עמוד העבודה

באר מים חיים

יושר דברי אמת

מנחם ציון

אוהב ישראל

מאור ושמח

זרע קודש

בת עין

אור לשמים

בני יששכר

אוצר בעל שם טוב

תולדות יעקב יוסף

נועם אלימלך

מגורת זהב החדש

מאור עינים

אור המאיר

עבודת ישראל

קדושת לוי

חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל

אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.

Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com